

דרישה וחקירה

להערות והצטרפות לרשימת התפוצה, יש לפנות לעורך: יהושע לינטופ בכתובת: lintop200@gmail.com

מדורים מגדולי ישראל

'אורות אילת השחר' / מרן ראש הישיבה הגר"ל שטיינמן זצוק"ל (עמ' 2): בדיני קריאת המגילה.
'חיים של תורה' / מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל (עמ' 3): בדיני משלוח מנות [ועוד].
הדרכות וחיזוקים / מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל (עמ' 5): לימוד התורה בפורים וזהירות מלפגוע באחרים □ בענין גזירת הגיוס □ החשש מגזירות קיים תמיד וצריכים זכויות למונען.
'מתיקות התורה' / מרן עמוד ההוראה הגר"י זילברשטיין שליט"א (עמ' 6): האם מותר לרב לברוח מהעיר בשעת מלחמה, כשבני עירו רוצים שישאר עמם? □ שוכר שברח מעירו, האם צריך לשלם את השכירות?

מדורים על הפרשה והמועד

'אוצרותיהם אמלא' / הגר"א טורק שליט"א (עמ' 7): הגיב רבי איצ'לה בדאגה: "מי יודע אם יהיה לה קיום לישיבה כזו! שפן פאשר אבי, רבי חיים, הניח את אבן הפנה לישיבתנו, ישיבת וואלוז'ין, היה פלו מלא חרדה בו ביום, ולא עוד אלא שבכה אז והזיל דמעות עד שלא היה צריך במים לגבל את החמר..."
'פניני פרשת השבוע' / הגר"א קובלסקי שליט"א (עמ' 9): טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו...
'ווארטים וסיפורים' / הגר"ש קולדצקי שליט"א (עמ' 10): בעודם עומדים ותוהים נכנסה הרבנית לפני הנפטר, ורקעה ברגליה והכריזה בקול רם: רבי יוסף רבי יוסף! תן תודה בפני כולם שאתה הוא שהטלת עלי לבזות אותך בפני רבים כל ימי חיך, לא מרוע לב חלילה, ולא מפני שלא ידעתי להעריך את גדלותך בתורה וביראה גרמתי לך כל הבזיונות, אלא כך היה רצונך...
'עשרה מי יודע' / יהושע לינטופ, הגר"ש סטורין והגר"ש חזקיה שליט"א (עמ' 13): האם תענית אסתר תתבטל בימות המשיח? □ איסור נתינת דבש בקטורת □ זכות אדם הראשון בבהמות הארץ □ ברכת משה לאחר סיום מלאכת המשכן.

מדורים שונים

'מתיקות השבת' / הגר"ש לוינשטיין שליט"א (עמ' 12): קבלת שבת בזמנה מגנה ומצילה □ בשמירת השבת ישלמו אותיות השם והכפא.
'שתולים בבית ה' / הגר"י פליסקין שליט"א (עמ' 17): החובה לפנות לפסיכולוגים ותרופות במקרה הצורך – והזהירות הנצרכת.
'אוצר היסודות והחקירות' / יהושע לינטופ (עמ' 16): עניני קרבנות – לפרשת ויקרא.

כוס תנחומין

לידידנו הדגול הרה"ג
רבי שלמה שטרסברג שליט"א
על פטירת אמו ע"ה
המקום ינחם אתכם בתוך שאר
אבלי ציון וירושלים, ולא
תוסיפו לדאבה עוד

המדורים:

'ביאורי תפילה' (עמ' 17)
'מחודדים בפיך' (עמ' 19)
'דיבורים טובים' (עמ' 20)

אורות אילת השחר

עובדות והנהגות ותשובות ממין בעל 'אילת השחר' צוק"ל מתוך הספר 'כאיל תערוג'

בדיני קריאת המגילה

פורים בבאר שבע

שח הרה"ג ר' זאב דוב שטינברג, שרבנו והגר"צ אבא שאול והגר"ש ואזנר אמרו לו שבאר שבע היא עיר מסופקת ויש לקרוא בה ב"ד ובט"ו באדר.

שיעור חומה

סיפרו לרבנו מה שסיפר הגר"ח קניבסקי שקיבל מכתב מח"א שהסתפק בגדר 'ערים מוקפות חומה', כמה צריך להיות גובה ועובי החומה? ואמר רבנו דאמנם אין ראי' מוכחת, אבל מצינו אצל רחב ותטמנם בפשתי העץ הערוכות על הגג, ואם רק עשרה טפחים ודאי שהיו יודעים, ועוד, בי' טפחים זה לא 'ערים בצורות', ואולי כמו שמצינו לענין סוכה גובה עשרים אמה שזה נקרא דבר חזק אולי אה"נ הכא צריך גובה עשרים אמה. (כ' צדיק כתמר יפרח)

בעל קורא שאינו מוציא את מי שמרעיש

היה מעשה שבבית כנסת מסוים הכריזו שמי שמרעיש בהמן אין הבעל קורא מתכוין להוציאו.

ולכאור' יש לדון בזה, דהנה כתב הרמ"א (סי' תקפ"א ס"א) שאם יש לש"ץ שונא ומכוין שלא להוציאו, גם אוהביו אינם יוצאים בתפילתו ע"ש, ולפ"ז לכאור' אם הש"ץ אינו רוצה להוציא אלו שדופקים, גם שאר הציבור אינם יוצאים?

אולם אמר רבנו דיש לחלק דהתם מיירי בתפילת הש"ץ שהוא חיוב כללי על הציבור ובזה אמרין שאם אינו מכוין להוציא כולם ממילא בטלה תפילתו ואף אחד אינו יוצא מכיון שמפקיע חלק מהציבור, משא"כ בקריאת המגילה שבעצם הוא חיוב על כל יחיד ויחיד, ורק משום ברוב עם קוראים המגילה בציבור כדי שכל היחידים יקיימו מצותם ביחד, וא"כ גם אם הש"ץ מכוין שלא להוציא חלק מהציבור אין זה מפריע כלל לשאר הציבור, מכיון שבעצם אין שום קשר בין חיוב של אחד לחבירו. (הגרי"א דינר בקול

תורה נח עמ' שיא, אורח המועדים עמ' תמ"ז. ובנוסח אחר הביאו בשם רבנו לחלק מסברא בין ש"ץ שאסור לו להתנות ובין שאר מצוות ששם מותר, עפ"י מה שהביא הב"י או"ח סי' נ"ג מהמהרי"ק שהתפילה של הקהל היא במקום התמידין שהיו באים משל ציבור, ואין ראוי שיהיה שלוחם להקריב קרבנו שלא מדעתם ורצונם. וממילא דווקא בתפילת הש"ץ שהיא כדין קרבן אמרין כן ולא במגילה)

צירוף קטנים

נשאל רבנו דהנה במשנ"ב (ס' תרפ"ח סק"כ) לענין מגילה קודם זמנה כתב דאפשר שקטנים מצטרפין לעשרה בקריאת מגילה הואיל ואינו אלא משום פרסומי ניסא, ואילו בסי' תר"צ (סי"ח) על מה שכתב השו"ע דב"ד וט"ו צריך לחזור אחר עשרה, כתב המשנ"ב שם (ס"ק ס"ג) בשם הפמ"ג דקטנים פשיטא דאין מצטרפין דלאו בני חיובא נינהו?

ותירץ רבנו דקריאה שלא בזמנה אינו מחיוב מגילה, רק דין בפני עצמו של פרסומי ניסא, וראיה לכך דהא הקורא שלא בזמנה אם נזדמן לו אח"כ מגילה ב"ד חוזר וקורא בברכה כמבואר במשנ"ב (סי' תרפ"ח ס"ק כ"ב) הרי שלא יצא בזה חובת מגילה, וממילא סגי גם קטנים כדי לפרסום הנס. שוב הראה רבנו שכן מפורש בראב"ה הטעם דקטנים מצטרפין קודם זמנה כיון דאין זה דין קריאה רק פרסומי ניסא בעלמא (קונטרס קיימו וקיבלו)

השמטת אות בקריאת מגילה

נשאל רבנו מעשה באחת הישיבות הגדולות שהבעל קורא קרא 'בימים ההם מרדכי יושב', בלא ו' החיבור, במקום ומרדכי יושב, האם זה מעכב. והורה

רבנו שמכיון שאין בזה שינוי משמעות לגמרי אין זה מעכב. [ועי' ביאור הלכה סי' תר"צ סי"ד סוד"ה אין מדקדקין]. (מים חיים גליון 283)

נמחק חצי תיבותיה

במשנ"ב (סי' תר"צ סק"ט) נסתפק במגילה שנמחקה חציה בדיוק, אם היא כשרה.

והתפלאו על זה, כי מספר התיבות במגילה הם 3045 – מספר שאינו נחלק לשניים, וא"כ מה מקום לספק, דממנ"פ או רובו כתוב או רובו מחוק? והביאו לתרץ בשם הגר"ח קניבסקי דמיירי בכתב את המגילה בשאר לשונות, ובזה משתנה מספר התיבות, ושייך שיהיה מספר זוגי המתחלק לשתיים.

אך רבנו העיר על תירוץ זה, באמרו דלענין מספר התיבות נקבע לפי המקור, שהוא לשון הקודש, ולמשל תיבת 'אסור' כשהיא נאמרת בשפת האידיש אומרים – מען טאר נישט, שלש תיבות, אך בדין זה נחשב רק לתיבה אחת, וכך בכל הדברים, ממילא עדיין הקושיא בעיצומה, האך יתכן חציה של מגילה. [וסברא זו ס"ל לרבנו גם בנוגע למצות תלמוד תורה שמקיים בכל תיבה ותיבה, דגם כשאומר באידיש שזה יותר תיבות, אינו נחשב למצוה בפני עצמה רק כפי שזה נאמר בלשון הקודש, רק יקבל יותר שכר היות וטורח יותר במה שמדבר כמה מלים]. (פרי חיים גליון קצד)

בדין יצאו מקצתן בעשרה דמגילה

בטורי אבן (מגילה ה, א) כתב בהמבואר במגילה (יח, א) דלא יאמר אקרא עם הציבור חציה הב' של המגילה ואח"כ החצי הראשון דהויה קריאה דלמפרע, דאין להקשות דאפילו אם היה מועיל למפרע איך יגמור החצי הראשון ביחיד למ"ד שצריך עשרה לעיכובא, דיש לומר דהיה מועיל כיון שתחילתו היה בעשרה, וכעין דינא דיצאו מקצתן [והיינו דאף דבעלמא בעינן שישארו עכ"פ רובן וכאן משמע שיכול לגמור אף ביצאו הט' והוא

נשאר יחיד, ודימה לענין דיהני ההתחלה] ע"ש.

והנה ידוע המעשה עם הגר"א (עליות אליהו או' מג) ששכר אנשים לשמוע את קריאת המגילה שלו כדי שיוכל לקרוא בעשרה, ובאמצע הקריאה ברחו כולם בהחבא ולא נשאר איש, וקרא המגילה ביחיד, וכל פעם שסיפר מזה הרבה לבכות בכי רב, ומשמע דלא סבר כהטו"א הנ"ל דסגי בהתחלה. ואין לומר דשם שיער הגר"א שמתחילה היתה כוונתם לצאת באמצע ובאופן כזה גרע, דהלא גם בנידון הטו"א ידוע שכשיקרא אח"כ תחלת המגילה יקרא בלא העשרה. [וגם צ"ע אם אכן היה גופא דעובדא באופן שכבר בתחילת הקריאה תכננו לצאת, שעדיין לא ידעו שהגר"א יהיה שקוע כ"כ בקריאה עד שלא יבחין בנעשה סביבו].

אך י"ל דאף אם סבר כהטו"א היה כאן מקום לצער, דשמא אף שגומרים גם בלא עשרה, מכל מקום אין זה לכתחילה, ולכן כמו שכאב לו להגר"א חסרון הלכתחילה של העשרה, כן כאב לו הלכתחילה שיגמור בעשרה.

ואמר רבנו: מה הצורך לכל זה, והרי אפשר לומר דפליג בזה הגר"א על הטו"א (מאיל המילואים עמ' לח)

מגילה בשבת

פורים שחל בעש"ק, ואחד שלא קרא עדיין את המגילה קיבל שבת מוקדם, האם יכול לקרוא את המגילה? הנידון בזה משני פנים, א' מי נימא דכיון שכבר עשאו שבת, לא נחשב אצלו כבר פורים, שנית היות וחז"ל ביטלו מגילה משבת, א"כ כשאצלו כבר שבת אולי זה בכלל הגזירה שלא לקרוא בשבת.

אמר רבנו: כיון שהחיוב אצל האשה היא רק שמיעה (עי' שו"ע סי' תרפ"ט ס"ב) שמא בזה היא פטורה, כיון שלא יכולה לשמוע, ולכן תקרא לעצמה את המגילה בלי ברכה. (ועי' אבני נזר סי' תקי"א סק"ה) [א"ה: יצוין שלדעת הב"י נראה שאפילו חרש לא יקרא בברכה (עי' משנ"ב סי' תרפ"ט סק"ה ובביאור הלכה). וכוונת רבנו דאף לאחרונים החולקים, בחרשת בוודאי תקרא בלא ברכה].

מנחה לאחר קריאת המגילה

נשאל רבנו: באחד שבערב פורים לא הרגיש טוב, וקרא את המגילה מבעוד יום לאחר פלג המנחה, ונזכר שלא התפלל מנחה, מה עליו לעשות? והשיב: פשוט שאע"פ שקרא את המגילה ויצא בזה עדיין יכול להתפלל מנחה, דסו"ס עדיין הוא יום. [וכן הורה הגר"ח קניבסקי. וכעין זה מבואר במג"א (ס' ק"ח סק"י) שבעצם היה יכול להתפלל מעריב לפני מנחה, ובדיעבד אין זה תרתי דסתרי עי"ש].

מגילה וקופסא

נשאל רבנו על מעשה באחד שכתב בצוואתו שהוא נותן את המגילת אסתר לאחד מבניו, והתעוררה שאלה האם כולל גם את קופסת הכסף שהמגילה בתוכה. ואמר רבנו שזה שני דברים שונים ולא כולל [אמנם הגר"ח קניבסקי טען שהאומדן דעת שהקופסה בטלה למגילה וממילא הוא זוכה גם בקופסא].

השיב רבנו: מה שקיבל שבת אין זה מבטל מהיום את השם פורים, דמ"מ הוא יום י"ד או ט"ו, ושפיר יוצא ידי חובתו. ומצד האיסור לקרוא מגילה בשבת, הרי חז"ל אסרו לקרוא רק לצאת ידי חובתו, ולא בקורא בתור לימוד בכתובים. ממילא יתנה שאם אסור לקרוא עכשיו, אינו מתכוין לחובת קריאת המגילה רק כקורא בתורה. [א"ה: כנראה ס"ל לרבנו דאיסורו לא ברור, שאף שהמקבל שבת אסור אף בשבות ובמקום מצוה, יתכן שלא גזרו על קריאת המגילה אלא בפורים שחל בשבת שהקדימו את זמנה ליום ו', ולא בגוונא שכבר חל עליו חיוב מקרא].

ומצד מוקצה, להסוברים דכיון שאסרו לקרוא בשבת ממילא המגילה היא מוקצה (עי' משנ"ב תרפ"ב סק"ח בשם הפר"ח, אך כתב שכמה אחרונים חולקים ומתירים), יכול לבקש מאחד שלא קיבל עדיין שבת שיחזיק לו את המגילה.

חרשת בקריאת המגילה

נשאל רבנו: אשה המדברת ואינה שומעת, האם חייבת לקרוא את המגילה, ואיך תברך, ויסוד השאלה הוא, כיון שאשה הקוראת בעצמה מברכת 'לשמוע מגילה' שאינה חייבת בקריאה לדעת כמה מרבוותא, א"כ אשה זו שאינה שומעת לא שייך אצלה מצות מגילה ופטורה לגמרי, או שמא תקרא בלא לשמוע.

חיים של תורה

תשובות מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל

עם הוספות ומראי מקומות, מהגאון רבי מתתיהו גבאי שליט"א, מח"ס 'בית מתתיהו' ו'מועדי הגר"ח' באדיבות מכון 'גם אני אודך', בראשות הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א

תשובה: אין ראוי.

ועמש"כ הגר"מ רובין בעל אורחות שבת בקובץ היכלא ח"ה עמ' ומש"כ הגר"א ונבצאל בס' ירושלים במועדיה פורים עמ' ת"ג ובקונ' כוס של אליהו פ"ט עמ' 39. ובס' חוט שני פורים עמ' פ"ד ובשור"ת מציון תצא תורה תשו' שפ"א.

משל"מ בשני כלים

שאלה: אם יש לדקדק להניח שתי המנות בשני כלים שונים כמש"כ הבא"ח פ"ר תצווה אות ט"ו.

תשובה: יתכן.

ועמש"כ בזה בשור"ת תורה לשמה ס' קפ"ט ובשור"ת שבט הלוי ח"ג ס' צ"ו או"ד. ובס' הליכות שלמה פורים עמ' של"ו ובשור"ת יד סופר ח"ב ס' ובשור"ת דברי שלום למוח"ז הגר"ש מזרחי זצ"ל ח"ה או"ח ס' קכ"א ובס' שלמי תודה פורים ס' כ"ט או"ג ובשור"ת אור לציון ח"ד פנ"ט ס"ב ובס' דברי שמואל מועדים ס' כ"ט.

משל"מ לאשתו

שאלה: אם יוצא משלוח מנות כששולח לאשתו, היכא שאין לו למי לשלוח. תשובה: מסתבר שלא יוצא.

והסתפק בזה הטהרת השלחן ס' תרצ"ה ובס' מועדי הגר"ח ח"א תשו' תש"נ השיב מרן ע"ז אולי. ועי"ש במראי מקומות בשאלה זו. ובס' שערי ציון ח"א עמ' ש"א השיב ע"ז מרן אשתו כגופו. ועמש"כ עוד בזה בשור"ת ודרשת וחקרת ח"ה או"ח ס' ק' ובשור"ת שער ייושר ח"ד ס' צ"א ובשור"ת מנחת אליהו ח"ב ס' מ"א. ובס' גם אני אודך תשו' רבי יקותיאל ליברמן ס' קי"ח ובשור"ת אבני דרך ח"ו ס' צ"ו או"ז. ובשור"ת ויען הכהן ח"א ס' ס"ז ובשור"ת מענה לשון ח"ה ס' ע"א ובס' עתה באתי עניני משל"מ עמ' צ"ו. ומש"כ בס' בית מתתיהו ח"ב

בדיני משלוח מנות [ועוד]

מחילה במשל"מ

שאלה: למש"כ הרמ"א שמהני מחילה במשל"מ, מ"ט הוצרכו רבנן להחליף סעודתם כמבוי' במגילה ז' שימחלו זל"ז.

תשובה: שיהא ניכר.

וכן הקשה בס' הר צבי מגילה ז' ע"ב ובשור"ת אבן שהם או"ח ס' י"ד ובשור"ת דברי שלום למוח"ז הגה"ח זצוק"ל ח"ה או"ח ס' קכ"ב. ועמש"כ בבית מתתיהו ח"ב ס"ט אות ד'.

משל"מ ומתל"ע באחד

שאלה: אם מותר לשלוח מנות לחבירו שהוא אביון ולצאת יד"ח מתל"ע או דהוי מצוות חבילות חבילות.

תשובה: עי' מגילה ז' רע"ב ב' גירסאות. ובפ"א השיב ע"ז מרן, כבר נסתפקו בזה. ועמש"כ בזה הטור"א מגילה ז' שם. ובשור"ת כתב סופר או"ח ס' קל"ט ובשור"ת חסד לאברהם מה"ת ס' קפ"ג ובשור"ת צרי לנפש יפה ס' כ"ב ובשור"ת אפרקסתא דענייא ח"א ס' כ"ה ובשור"ת דעת סופר או"ח ס' קכ"ח ובס' מנחה חריבה סוטה ח' ובשור"ת שארית יהודה ס' צ"ג ובשור"ת תורה לשמה או"ח ס' ק"צ ובס' בית מתתיהו ח"א ס"ב אות י"ט.

שלח ע"י שליח אם צריך לברר

שאלה: שלח משל"מ לחבירו ע"י שליח אם צריך לברר שהגיע המשל"מ או אמרי' חזקה שליח עושה שליחותו.

תשובה: בדרבנן סמכינן אחזקה.

משל"מ בכלי שלא טבול

שאלה: אם יכול לשלוח משל"מ בכלי שאין טבול.

מבטלין ת"ת למשל"מ ולסעודה

שאלה: הא דמבטלין ת"ת למקרא מגילה אם זהו ג"כ לשאר מצוות היום כמשלוח מנות וסעודה.

תשובה: יתכן.

לבסומי ביין שביעית

שאלה: אם מותר ליתן לשיכור בפורים יין שביעית אחר שהשתכר או הוי הפסד פירות שביעית.

תשובה: אסור.

ובס' חוט שני י"ט וחיה"מ עמ' שס"ה שאם נהנה מהיין מותר ואם הוא שיכור ביותר אסור דהוי כשתיה גסה, ועיין מה שהשיב בס' מועדי הגר"ח ח"א תשו' תשל"ז, ומש"כ בס' מיני מעדנים סו"ס כ"ו ובס' כרם אליעזר שביעית סו"ס ל"ו. ועי' בס' אור החמה שקלים ט', שפירש ספק הירושלמי שם מהו לצאת ארבע כוסות ביין שביעית דחיישינן שמא השתכר ע"ש. ובשו"ת אבני דרך ח"א ס' ק"ז.

כהן שיכור במצות וקדשתו

שאלה: שיכור כהן בפורים אם יש מצות וקדשתו ליתן לו מנה יפה ראשון. תשובה: כן.

ולענין וקדשתו בכהן שוטה, בס' דולה ומשקה עמ' קט"ו השיב מרן דל"ש וקדשתו ועמש"כ בזה בשו"ת משנת יוסף ח"ג ס' ובס' קדושת כהנים כהלכתו פ"ט ס"ח ובקונ' כבוד הכהן הערה 30 לענין כהן שוטה. ולענין כהן שיכור במצות וקדשתו עי' בס' פרדס יוסף החדש פורים מה שהביא בזה, וכתב לי הגר"א נבנצאל שיש וקדשתו בשיכור בפורים. ועמש"כ בשו"ת משנת יוסף ח"ג ס' ובס' גם אני אודך תשו' הרה"ג רבי משה חליוה ח"ה ס' ל"ב.

תפילה בתחפושת

שאלה: אם מותר להתפלל בפורים בתחפושת. תשובה: אין ראוי.

ועמש"כ בזה בשו"ת שבט הלוי ח"י ס' י"ח ובס' שלמי תודה פורים ס' מ"א א"ד ובשו"ת מחקרי ארץ ח"ב ס' צ"א ובס' מאיר עוז ח"ד עמ' קנ"ח ובס' שערי ימי הפורים עמ' נ"ז ובארוכה בגיליון פנינים ס"ד. וכן מובא בקובץ בנתיבות ההלכה ל"ד עמ' רל"ב בשם מרן הגר"נ קרליץ דאין להתפלל בתחפושת. וכן השיב מרן בס' אשיחה עמ' ש"נ. וע"ע בשו"ת אבני דרך ח"ט ס"י ובשו"ת חמדת משה א"ח ס"ו. ובס' אגרת הפורים פ"ו עמ' מ"ב. ובשו"ת דברי בניהו חכ"ג ס' ס"ו וכן השיב הגר"א נבנצאל בס' מציון תצא תורה תשו' קס"ג עי"ש. ובס' גם אני אודך תשו' הרה"ג רבי משה שמואל דיין ח"א ס"א. ובשו"ת משנת יוסף ח"ג ס' רנ"ד ובשו"ת מעלפת ספירים ח"א ס"י.

שהחיינו על תחפושות

שאלה: אם יש לברך שהחיינו על תחפושות שקונה לפורים.

תשובה: אם שמח.

וכן השיב מרן בס' שהחיינו עמ' תק"א אם שמח מאוד. אולם בקונ' ברכת שהחיינו מבמח"ס ברכת השיר והשבח עמ' כ"ו דאין לברך על תחפושות עי"ש ובס' גם אני אודך תשו' הרה"ג ר' משה שמואל דיין ח"א ס"ח וכן השיב מרן בתשו' שמברך על קיטל ביר"כ אם שמח עי"ש. ומש"כ בס' גם אני אודך תשו' הגר"ר משה חליוה ח"ה ס' ל"ג. וע"ע בס' רבינו האור לציון ח"ב עמ' 279.

פורים רב

שאלה: מה שנהגים בישיבות לבחור רב פורים ומשמיע ליצנות על רה"י אם יש להם על מה שיסמכו.

תשובה: עושים משום שמחת פורים ומ"מ אי"ז ראוי.

ועמש"כ בזה בס' מועדים וזמנים ח"ב ס' קצ"א ובשו"ת קנין תורה ח"ב ס' קכ"ה ועי' בס' צדיק כתמר יפרח עמ' נ"ה בשם מרן הגרא"ל שטינמן.

ס"ט אות כ"ה. ובשו"ת מכתבי קהילות הקודש ח"א ס' קל"ח ובס' רץ כצבי עניני נשים ס' ל"ה אות י"א. ובארוכה בס' פרדס יוסף החדש פורים ובס' מיני מעדנים ס' כ"ד ובס' גם אני אודך תשו' הגר"מ"ש דיין ח"ב ס' כ"א ובס' גם אני אודך תשו' בעל אבני ישפה זצ"ל ס' קל"ג.

שלח לשיכור ולישן

שאלה: השולח מנות לשיכור כלוט או לישן, אם יצא.

תשובה: יוצא משום בני ביתו.

ועיין מה שהשיב מרן בס' מועדי הגר"ח ח"א תשו' תש"ס תשס"א תשמ"ח ובמראי מקומות בזה וע"ע מש"כ בזה בשו"ת יפה מראה ס' י"ב ובשו"ת ויען הכהן ח"א ס' ס"א. ומש"כ בס' בית מתתיהו ח"ב ס"ט אות ט'.

שלח לחילוני

שאלה: השולח מנות לאין שומר תורה ומצוות אם יצא.

תשובה: כשולח לבהמה.

ובס' מועדי הגר"ח ח"א תשו' תשע"א השיב ע"ז דינו כגוי אם מחלל שבת בפרהסיא. ובתשו' תשע"ב אם מתבייש לחלל שבת בפני אנשים שרי לשלוח שהוי תינוק שנשבה. ועי"ש במראי מקומות בשאלה זו. ומש"כ הגר"י ליברמן בעל משנת יוסף במכתבי אלי. ומובא בס' בנתיבות ההלכה ל"ד עמ' 116.

ועמש"כ בכ"ז בבית מתתיהו ח"ב ס"ט אות ט"ז. ועי"ש דעת מרן הגר"נ קרליץ ומש"כ בס' כרם יוסף מגילה ז'. ובס' גם אני אודך תשו' רבי יקותיאל ליברמן ס' קי"ט ובשו"ת משנת יוסף ח"ג ס' ובשו"ת דברי בניהו חכ"ד ס' ובשו"ת אבני דרך ח"א ס' ק"ו ובשו"ת נהרות איתן ח"ה עמ' רפ"ז.

אדם חשוב במשל"מ

שאלה: השולח מנות לאדם חשוב האם המקבל יוצא יד"ח משל"מ בקבלתו משום הנאתו של השולח אליו. תשובה: יתכן שלא.

ובשו"ת חלקת השדה ס"ב ר"ל שיצא. אכן בס' ערך שי ס' תרצ"ה שלא יצא. ובשו"ת באר חיים מרדכי ח"ג ס"ג תלה בתרי טעמי דמשל"מ. וכ"כ בשו"ת שרגא המאיר ח"ח ס' ע"ז ח"ה ס' ק"י. ועמש"כ בזה בשו"ת שאילת יעקב ס' ס"א ובשו"ת דברי ישראל ח"ב א"ח ס' צ"ח ובשו"ת זכר יהוסף א"ח ס' ר"נ ובשו"ת משנה הלכות ח"ד ס' פ"ט ובס' כוכבי יצחק ירושלמי ח"ב עמ' קל"ח ובשו"ת רבבות אפרים ח"ג ס' תס"ח ובס' פסקי תשובה ס' ק"מ ובס' שלמי תודה פורים ס' כ"ט ובס' מעשה איש ח"ה עמ' קפ"ו ובס' משמרת חיים עניני פורים אות ד' ובשו"ת דברי שלום ח"ה א"ח בהערות ס' קכ"ח. ומש"כ בבית מתתיהו ח"ב ס"ט אות כ"ב.

שלח פחות מש"פ ונתייקר

שאלה: שלח משל"מ ע"י שליח וכששלח ל"ה שוה פרוטה ובדרך נתייקר, אם יצא.

תשובה: תלוי אם השליח כבר זכה לו.

ועמש"כ בזה בשו"ת בית אבי ח"ה ס' ס"א ובשו"ת דברי שלום [קרויז] ח"ה ס' קכ"ה.

סעודת פורים וברית מילה כאחד

שאלה: אם יכולים לאכול סעודת פורים וסעודת ברית מילה כאחד.

תשובה: יכולים.

ובס' חוט שני פורים עמ' פ"ו חידש מרן הגר"נ קרליץ שבעי שיהא ניכר שהוא לסעודת פורים שהיא לפרסומא ניסא עי"ש. ועמש"כ בזה בשו"ת משנת יוסף ח"ג ס' ר"נ ובס' מאורות נתן פורים ס' ע"ד וכתב לי הגר"א נבנצאל אולי סגי בזה שירבו יותר מהרגיל. וכ"כ לי בעל שבט הקהתי, אם מוסיף איזה מאכל לפורים אין חשש כמש"כ המג"א לגבי ראש חודש שחל בשבת שיוסיף מאכל.

הדרכות וחיזוקים

ממון ראש הישיבה הגאון רבי יחמיאל גרשון אדלשטיין זצוק"ל | מתוך סדרת הספרים 'דרכי החיזוק'

לימוד התורה בפורים וזהירות מלפגוע באחרים

מתוך שיחה, אדר תשע"ד

כתוב בספרים שכל זמן שהייתה בו השפעה של קדושה, כשמגיע אותו הזמן בכל שנה חוזרת ההשפעה של קדושה מן השמים, והזמן מסוגל לזכות לכל המעלות שהיו בו, וכגון חג הפסח שנקרא זמן חירותנו, עיקר הכוונה בזה לחירות הרוחנית, שיצאו ממ"ט שערי טומאה "לחירות עולם", והיינו חירות ממלאך המוות ומיצר הרע כמבואר במדרשים, ובכל שנה בחג הפסח חוזרת ההשפעה שאפשר לזכות לחירות מיצר הרע, וכן בחג השבועות זמן מתן תורתנו, חוזרת ההשפעה שאפשר לזכות להצלחה בתורה, ובחג הסוכות שהוא זמן שמחתנו אפשר לזכות לשמחה של מצוה.

וכך גם בימי הפורים בכל שנה חוזרת ההשפעה שאפשר לזכות בהם לקבלת התורה מאהבה, ומי שמנצל את ימי הפורים בשלמות, יכול לזכות לדרגה של תורה מאהבה, ובאמת יש ישיבות בארץ וגם בחוץ לארץ שמקיימים

סדרי לימוד בפורים במשך הרבה שעות, ולומדים מאהבה שלא על מנת לקבל פרס, ובזכות ההתמדה בפורים זוכים לישועות, שהרי כל הפושט יד ליטול נותנים לו, ומי שמשתדל מצידו בתורה ובתפילה כראוי, זוכה שמן השמים נותנים לו ישועות בכל מה שצריך.

ואמנם כגודל הזכות של לימוד התורה בפורים, כך גם להיפך אם לא מנצלים את הזמן המסוגל, זהו חטא חמור, כמו שכתב בשערי תשובה (ג, טז) "לפי גודל המצוה יגדל עונש מי שיחדל לעשותה", והיינו כי אדם שאינו מקיים איזה מצוה, זהו מפני שמזלזל בחשיבות המצוה, וככל שהמצוה גדולה יותר, כך גם העונש חמור יותר למי שמזלזל בה, ולכן צריכים להשתדל מאד לנצל את ימי הפורים כהלכתם.

ולדאבוננו יש כאלה שחושבים שפורים הוא זמן של פריקת עול, וגרוע מזה יש שחושבים שמותר לפגוע באחרים, ועוסקים בהלבנת פנים בצורה

מחוכמת, בסיפורים ובדיחות ב"עיתוני קיר" וכיוצא בזה, וצריכים לדעת כי פורים הוא יום משלוח מנות איש לרעהו, שיש להרבות בו באהבה ואחוה ושלוש ורעות, ולא להיפך ח"ו.

וכבר סיפרתי עובדות (ראה לעיל עמוד רכב) שהיו שעסקו בליצנות בפורים ופגעו באחרים, ונענשו וסבלו מזה במשך חייהם, וכן היה מעשה באחד מבני הישיבה שהיה לומד בהתמדה עם טעם בלימוד, ושנה אחת עשו בישיבה הצגה לשמחת פורים, וגם הוא היה מן העוסקים בזה, וסיפר לי על עצמו שמאז אותו פורים חלה אצלו ירידה בתורה, ואיבד את הטעם בלימוד, וכבר אינו לומד בחשק ובהתמדה כפי שהיה לומד לפני הפורים ההוא.

בענין גזירת הגיוס

חיזוק בתורה ובתפילה

נאמר בשיעור היומי, ובכינוס ועד הישיבות, אדר תשע"ג

בתקופה האחרונה יש גזירה של גיוס על בני הישיבות, וצריכים הרבה זכויות וסייעתא דשמיא לבטל את הגזירה. מה אנו יכולים לעשות כנגד הגזירה? ידוע שכל גזירה וקטרוג למטה, זה סימן שיש קטרוג למעלה, והכל תלוי במעשינו, כמה אנחנו דבוקים בתורה. אם אנחנו נמסור נפשנו על התורה לא יהיו גזירות.

צריכים שתהיה דבקות בתורה כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (ג, ו) שלא יסיח דעתו לדברים אחרים, ואין זו מידת חסידות אלא חיוב גמור, והוא מחובות הלבבות - שהלב יהיה קשור לתורה, לא רק בשעה שלומדים, אלא גם כשלא לומדים, שהראש יהיה מונח בתורה. ובעזרת השם בזכות זה נזכה להיפטר מכל הגזירות.

ועלינו להתחזק בעמל התורה ובתפילה בכוונה להעביר רוע הגזירה, בפרט ראוי לכוון בברכת אלוקי נצור בשמונה עשרה כשמתפללים "וכל החושבים עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם" - שיבטל הקב"ה מחשבתם של שונאי התורה, ויניחו לבני הישיבות להמשיך ולשקוד על תלמודם ללא הפרעה.

{כותר} להעביר רוע הגזירה

אסיפת ראשי ישיבות בביהמ"ד לדרמן, אלול תשע"ג

כבר הזכירו שעיקר החיזוק צריך להיות בתורה ובתפילה, ומה נקרא חיזוק? שמשתדלים ועושים כל מה שאפשר, בכל הכוחות, כמו שאמרו (ברכות לב, ב) ארבעה צריכים חיזוק, ופירש רש"י שם "שיתחזק אדם בהם תמיד ובכל כוחו", והיינו חיזוק עם כל כוחות הגוף וגם כוחות הנפש, עם כל הלב ועם כל הכוח הגופני.

ואמרו בגמרא שם כי מלבד החיזוק בתורה ובתפילה, צריכים גם חיזוק במעשים טובים, והיינו להתחזק גם בהנהגה של מידות טובות, בין אדם לחברו, כמו שכתוב (מיכה ו, ח) "הגיד לך אדם מה טוב ומה השם דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד", היינו שזהו הטוב בשבילנו, והוא גם חיוב שנדרש מן האדם.

וזהו שאמרו "תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה", תשובה כוללת תורה, שזהו הדבר הראשון והעיקרי, ותפילה כפשוטו, להתפלל ולבקש רחמים על ביטול הגזירות, וצדקה היינו מעשים טובים בין אדם

לחברו.

ובעזרת השם אם נתחזק בכל כוחנו בדברים האלו, נזכה להעביר רוע הגזירה, ונזכה לכתיבה וחתומה טובה.

החשש מגזירות קיים תמיד וצריכים זכויות למונען

נאמר בישיבות נחלת דן ופוניבז' לצעירים, אלול תשע"ז

כתוב בחובות הלבבות (שער הבחינה פ"ה) שכל החיים הם ספר לימוד, כל מה שקורה בחיים עם האדם, וכל מה שהוא רואה, זה ספר לימוד בשבילו.

וכגון כשומעים שיש פורענויות בעולם, שיטפונות, רעידות אדמה, הרי געש, ומלחמות עם הרוגים, הרבה צרות שיש בעולם, מדוע צריכים לדעת את זה? - הגמרא אומרת (יבמות סג, א) אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל והיינו כדי שכלל ישראל יראו שיש השגחה, שגם אנחנו צריכים לדאוג ולפחד מדיני שמים, וכשיש יראת שמים - מפחדים מהחטא ולא עושים דברים אסורים.

אנחנו צריכים זכויות, כי כידוע תמיד יש כאלה שרוצים להפריע לבני תורה שלא ילמדו, לדאבוננו, יש כאלה בעם ישראל, לא הרבה, אבל יש כאלה - שיש להם כוח ושליטה, ויכולים להפריע ללומדי התורה.

ומה שאנחנו לומדים ורגועים זה נס, בזכות הזכויות שיש לנו, שאנחנו עוסקים בתורה ויש לנו יראת שמים, ואנו חיים באמונה. אך זה תלוי לפי האיכות, עד כמה אנחנו עוסקים בתורה וחיים לפי האמונה. ולכן עלינו להתחזק יותר לעסוק בתורה כמו שצריך, ואם יש זמנים שמתבטלים זה חטא וחסרון זכויות ח"ו.

תמיד הסכנה קיימת שיפריעו לנו, וכבר היה לפני כמה שנים שהייתה סכנה שיפריעו ללומדי תורה, ועשו פעולות וחיזוקים מיוחדים שלא יגזרו עלינו

גזירות כאלה, וצריכים תמיד סייעתא דשמיא שלא יהיו גזירות, שלא יפריעו לנו לעסוק בתורה.

צריכים זכויות להמשיך את הסייעתא דשמיא, את הנס הזה שבני תורה משוחררים מכל הקשיים. מי שאינו בן תורה יש לו קשיים בחיים, עול מלכות ודרך ארץ, ואנו ב"ה אין לנו קשיים - בזכות התורה שאנו לומדים, אבל צריכים להמשיך את הזכויות, יראת שמים ומידות טובות, תורה ותפילה, לבקש רחמים שיימשכו הזכויות, שיימשכו החיים המאושרים שלנו, שנוכל להמשיך לעסוק בתורה בלי קשיים!

מתיקות התורה

מאצרותיו של מרן עמוד ההוראה הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

להיות עם בני משפחתם שם, והוא ישאר עם בני קהילתו להרגיע אותם, ובזה מצילים מעיקר הסכנה שהיא החרדה והפחד, ויתפלל עם התושבים שהש"ת ברחמיו המרובים, ישמרם ואת כל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם.

שוכר שברח מעירו, האם צריך לשלם את השכירות?

שאלה. עוד שאלה שנשאלה בזמן המלחמה, מי שהשכיר דירה, ובשלושת השבועות של המלחמה לא שהה בביתו, של צריך לשלם דמי שכירות עבור שלושת השבועות האלו?

תשובה. תנן בבבא מציעא (דף קה ע"ב) המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או נשדפה, אם מכת מדינה היא מנכה לו מן חכורו, אם אינה מכת מדינה אין מנכה לו מן חכורו. ואמרין בגמרא היכי דמי מכת מדינה אמר רב יהודה כגון דאישדוף רובא דבאגא. וכן פסק השו"ע (סימן שכב ס"א).

והנה נחלקו הרמ"א עם המהר"ם פאדווא (סימן שכא ס"א) אם במכת מדינה מנכה לו את השכר מכאן ולהבא, דדעת המהר"ם פאדווא שכל מה שמנכה לו במכת מדינה, היינו רק על הדברים שהיו, אבל מכאן ולהבא, אין בניכוי, אלא צריך לחזור בו מן השכירות, ודעת הרמ"א שגם מכאן ולהבא, אם היה מכת

מדינה, מנכה לו מן השכירות. והסמ"ע הסכים לדברי המהר"ם פאדווא, והש"ך הסכים לדברי הרמ"א.

ומה נקרא מכת מדינה כתב הש"ך (סימן שלד סק"ג) שאם רוב המדינה ברחו מפני החולי של דבר, או מפני שינוי אויר, הרי זה מכת מדינה, ואין צריך שיברחו כולם.

והנה כתב הקצות החושן (סק"א) בשם שו"ת מוהר"ם מרוטנבורג (סימן שפח) ראובן ששכר בית משמעון לשני שנים והקדים ונתן לו השכר של שני שנים, ובתוך אותן ב' שנים ברחו היהודים מן העיר, מפני פיקוח נפש, וברח גם הוא והניח הבית ריקם, ואח"כ חזרו וגם הוא חזר, ורוצה שישלם לו שמעון מה שהיה חוץ מביתו, ושמעון משיב ביתי היה לפניך ואתה ברכת ואיני משלם לך. נראה בעיני טענת ראובן טענה ברורה לפי שמכת מדינה הוא, אף על פי כן יחלוקו ההפסד שמעון ינכה לראובן חצי מה ששהה חוץ מביתו ושאר חצי ישלם לו לפי ששאר יהודי אחר שלא נגזר עליו היה שוכר הבית שהרי מיעוט הקהל נשאר ולא היה נפסד כלום וכיון דאיכא לספוקי יחלוקו עכ"ל.

והא דאמרין הכא דאם פשטה המכה ברוב השדות הוי מכת מדינה ולא אזלינן בתר מיעוטא ואפילו כבר הקדים בשכירות צריך להחזיר, התם המכה באנשים ולא בבתים, וכיון דמיעוט אנשים נשאר, אמרין שהיה שוכרו זה שלא ברת, אבל הכא דהמכה בשדות וזו השדה נמי נשדפה בכלל הרוב, ואם היה משכיר זו השדה לאיש אחר גם כן לא היה משלם כיון דנשדפה. והטעם שיחלוקו, כיון דאיכא לספוקי והיינו דאין הדיין יכול לידע חולקין, וא"כ לדין דקי"ל כל היכא דקיימא ממונא תיקום, ואפילו בספיקא דתיקו א"כ הכא נמי אין המשכיר צריך להחזיר כלום.

האם מותר לרב לברוח מהעיר בשעת מלחמה, כשבני עירו רוצים שישאר עמם?

שאלה. באחד הערים רב העיר שהוא אהוב ונערץ על כל התושבים, כשהגיע עת המלחמה ביקשו ממנו משפחתו שיעקור עמם, לעיר אחרת שאין בה סכנת המלחמה, כי הם מפחדים להשאר כאן, מצד שני התושבים מתחננים אל רבם, שלא ישאירם לבדם, כי בזה שהוא נמצא שם הם נרגעים מהפחד, מה דינו, האם צריך להשאר בעיר עם התושבים, או שמא עליו לצאת מן העיר עם משפחתו?

תשובה. בספר הזכרון למרן החת"ס בעת מלחמת נפוליון על עירו פרשבורג, כתב שנחלקו בזה מנהיגי הקהילות, כי בהיות ק"ק פראג במצור רצה הגאון בעל הנודע ביהודה, לצאת חוצה ולא הניחוהו מנהיגי העיר, והנה מה שרצה הוא לצאת החוצה מובן, כי אין לעמוד במקום

סכנה, שלא ינוכה לו מזכותיו לכל הפחות, והם לגרמייהו עבדו שלא הניחוהו, כי רצו שיהיה מגינם אצלם, וכן ראוי למנהיגם של ישראל למסור נפשו ולהשליכו מנגד, עבור עמו ולא להניחם בסכנה ולצאת להמלט על נפשו לחוד.

אמנם ראיתי רבים חולקים כי בהיות ק"ק מעניץ במצור לפני איזה שנים שלחו את גאונם הגאון מהו' חיים הרש זצ"ל (בעל עצי ארזים ועצי אלמוגים) וכן עשו

אנשי ק"ק קאבלענץ לרבם מהו' זיסקינד

גונדרש, וכשבא פ"פ במצור שלחו את מורי הגאון בעל הפלאה ז"ל לק"ק הענוי, כי למה יהיה להם למשא כבד בעת צרתם, והלא גם במקום שהוא שם יתפלל עליהם ויגן ויושיע בכל האפשרי, ומה להם אם גם הוא יצטער.

עוד זאת יש בזה סגולה כי בטלטול של מנהיגים ינוצח השונא, ע"ד הרמז 'זיהי בנסוע הארון' שהמה התלמידי חכמים כמבואר ביומא (דף עב ע"ב), על ידי זה 'קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך'. וא"כ העולה מזה כי יש כאן מחלוקת בין הנהגת מנהיגי ק"ק פראג, להנהגת הקהילות הגדולים האלו אשר זכרתי.

ואחר העיון נראה כי מדרשים חלוקים הם, דאמרו חז"ל בברכות (דף ה ע"ב) א"ל ר' אלעזר לרבי יוחנן הב לי ירך, יהיב ליה ידיה ואוקמיה, ומקשה הש"ס ולוקמא איהו לנפשיה, ומשני אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, מזה נראה עצה טובה לשלוח הגדול חוצה, שלא יהיה גם הוא חבוש עמהם בסכנה, ואז יהיה תפילתו עליהם יותר נשמעת מאשר תהיה אם היא נוגעת גם לעצמו, ומדת הדין מתוחה גם עליו.

אמנם גם מנהיגי ק"ק פראג יש להם על מה שיסמוכו, דכתיב (בראשית כא יז) גבי ישמעאל 'כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם', ופירש"י עפ"י מדרש דאע"ג דגם הגר התפללה, מ"מ לא שמע אלא לקול הנער, משום דאינו דומה תפילת אחרים בעד החולה, לתפילת החולה בעד עצמו, שהיא עושה רושם יותר למעלה, נמצא לפ"ז יותר הגון שישאר המגין עם עמו, ויהיה גם הוא עמם בצרה ותהיה תפילתו יותר מקובלת. עכת"ד החתם סופר.

ונראה שבזמנינו שעיקר סכנת המלחמה היא הפחד, ואין בה כל כך סכנה לגוף, ומשום הכי אין זה כל כך מקום סכנה, ששכיח היזקא, אם הרב אינו מפחד להשאר, והוא בוטח בהשם, ישלח את משפחתו לעיר אחרת כדי

ונראה שבענינינו לכו"ע אינו מנכה לו זאת משתי סיבות, א. שהרי השכירות לא התבטלה, שהרי השוכר עדיין מחזיק את כל חפציו בביתו, וא"כ אף שהוא אינו גר בביתו, מ"מ כל חפציו הם בבית, והרי גם על איחסון החפצים צריכים

לשלם, ב. הרי אין ידוע מתי המלחמה תגמר, ויכול להגמר כל יום, וא"כ אין השוכר רוצה שהמשכיר ישכיר את הדירה, כדי שמיד יוכל לחזור לביתו.

אוצרותיהם אמלא

פנינים וסיפורים נפלאים, מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא' מאת הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הגיב רבי איצ'לה בדאגה: "מי יודע אם יהיה לה קיום לישיבה כזו! שכן כאשר אבי, רבי חיים, הניח את אבן הפנה לישיבתנו, ישיבת וואלוז'ין, היה כלו מלא חרדה בו ביום, ולא עוד אלא שבכה אז והזיל דמעות עד שלא היה צורך במים לגבל את החמר..."

לפרשת פקודי - יסודותו בהררי קדש

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן: ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה: ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש: (שמות לח, כא-כג).

קיום הבנין לפי איכות ורמת היסודות

ה'ספורנו' בתחלת פרשתנו מתיחס בדבריו לענין מעלת המשכן שנבנה במדבר, ביחס לשני בתי המקדשות שנבנו בארץ ישראל. הוא כותב דברים נשגבים ונפלאים מאד, שעלינו להתמקד ביסודותיהם וללמד מהם לקח לחיינו.

הוא מביא את דברי הגמרא במסכת יומא (עב, א) שקרשי המשכן זכו להיות עומדים לנצח, כפי שנלמד מהפסוק 'עצי שטים עמדים' - שעומדים לעד ולעולמי עולמים, וכן שלא נפל שום חלק מכלי המשכן ביד האויבים, דבר שלדאבוננו ארע גם במקדש הראשון וגם במקדש השני.

הספורנו מונה את הסבות שמחמתן היה למשכן קיום לעד ולא נחרב, בשונה מבתי המקדשות שלא נבנו בימיו של משה. וכך הוא כותב:

"ראשונה, שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות. שנית, אשר פקד על פי משה. שלישית, שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה. רביעית, ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אמני מלאכת המשכן וכלי מייחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים.

"אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצר, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והצורך לחזק את בדיק הבית ונפל בסוף

הכל ביד אויבים. וכן בית שני שלא היה בו גם אחד מכל אלה התנאים, לא שרתה בו שכינה, ונפל ביד אויבים. כי אמנם בית שני לא היה משכן העדות, שלא היו בו לוחות העדות, ולא פקד כי אם על פי כורש, ולא היו שם בני לוי... ובזה הורה שלא קצבת העשר וגדל הבנין יהיו סבה להשרות השכינה בישראל, אבל רוצה ה' את יראיו ומעשיהם לשכנו בתוכם".

יסודות עצומים חדש הספורנו בדבריו אלו, המגלים לנו כיצד גורמים לכל בנין רוחני ולכל דבר טוב שעושים ופועלים שיהיה לו קיום לנצח. נרחיב בהם את הדבור אחד לאחד.

הענין הראשון שכותב: 'שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות'. כונתו היא, שהמשכן נקרא 'משכן העדות' בעטים של לוחות הברית שהיו בארון. ומכאן נלמד שבשביל שיהיה קיום לדבר, צריך שמהותו תהיה סביב התורה! מכרחים שהתורה תהווה את שרש קיום הדבר!

עוד בסיס מכרח לקיום, הוא הענין השני שמציין הספורנו - 'אשר פקד על פי משה'. באור הענין הוא, שכל הפעלות שנעשו במשכן, נעשו על פיו וצויו של משה. כשכך הם הדברים, הכל נעשה בנקיטת מפלגת, בקדשה ובטהרה ובכונה זכה, כפי שידע משה לכוון. ללא שום פניות, בלי שום מטרות רוח, אלא אך ורק מפני שכן צוה ה' יתברך.

כך מתארים חז"ל במדרש (ריש ויקרא רבה) את עבודתו הזכה של משה רבנו בהעמדת קרשי המשכן:

"ויקרא אל משה - מה כתיב למעלה מהענין פרשת משכן, 'כאשר צוה ה' את משה'. משל למלך שצוה את עבדו ואמר לו בנה לי פלטין, על כל דבר ודבר שהיה בונה היה כותב עליו שמו של מלך; היה בונה כתלים וכותב עליהן שמו

של מלך. היה מעמיד עמודים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מקרה בקורות והיה כותב עליהן שמו של מלך. לימים נכנס המלך לתוך פלטין, על כל דבר ודבר שהיה מביט היה מוצא שמו כתוב עליו. אמר: כל הכבוד הזה עשה לי עבדי, ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים.

"כך, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה עשה לי משכן, על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו 'כאשר צוה ה' את משה'. אמר הקדוש ברוך הוא, כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ? קראו לו שיכנס לפני ולפנים. לכך נאמר 'ויקרא אל משה'..."

כל הכונות הללו, לשם שמים בלבד ולשם מלכותו יתברך, החדירו קדשה וטהרה בבנין המשכן וגרמו שיהיה לו קיום.

וכן גם הענין השלישי והרביעי: 'שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר', וכן ש'את כל מעשה המלאכה בפעל עשה בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה', וכפי שמביא, שהיו המייחסים והצדיקים שבדור. הנקדה היא, שהם המשיכו את הנהגת משה הלאה בכל פרטי המלאכה, מתוך מטרה שהכל יעשה בקדשה ובטהרת הלב לכבודו יתברך, מתוך נקיון כפיים וכונות זכות.

זהו גם היסוד האמור בחז"ל (מגלה כט, א) שהיתה התרומה מיחדת עבור אדני המשכן, מלבד התרומה הכללית שהתבקשו ישראל להביא לשאר מלאכת המשכן. וזאת, על מנת ללמדנו כי האדנים שהם יסודות המשכן, ועל גבם משתת הכל, אמורים להיות מתרומה נפרדת, מהזך והנקי - כלה קדש לה!

מה שאנו לומדים מכל זה הוא שקיום הבנין ועמידו, וכן כל דבר רוחני - חסנו וחזקו תלויים לפי רמת הטהרה וכונת הלב שהיו בעת יסוד הבנין, ואילו רצונות ושאיפות נטעו ביסודות הבנין בעת הוסדו!

"ישיבה בונים עם דמעות" - ישיבת

וואלוז'ין

מרון הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון, כותב בספרו 'דליות יחזקאל' (חלק ב

עמוד תג) שכך הוא גם בנוגע ללמוד התורה. יסוד ההצלחה בלמוד הוא הפונה הטהורה ומסירות הנפש שמוכן האדם להשקיע מתחלה ועד סוף!

הוא הדבר אשר קבע לדורות את הצלחתה הרוחנית של אם הישיבות - ישיבת וואלוז'ין. שכן מוסד הישיבה, מרנא הגאון רבי חיים מואלוז'ין זצ"ל, שקע את אבן הפנה בדמעותיו, וזה שנתן את החסן לנצח לרעיון המחדש של הקמת ישיבה במסגרת המכרת לנו כיום. היסוד מכרח להיות איתן, מוסד ומשתת על טהרת לב וכונה זכה להגדיל פבוד שמים וכבוד התורה.

מסבה זו התייחסו מאורי ישראל בכל הדורות להנחת אבן הפנה כאל משמעות סמלית חשובה מאין כמותה, ובהקמת רבות מהישיבות הקדושות, התענו ראשיהן ומיסדיהן בו ביום והתפללו בדמעות שליש להצלחת הבנין. בעיני רוחם הם ראו וחשו כיצד כל הצלחת הישיבה ועתידה תלויים ביסודות.

מפרסם מכתבו של תלמיד ישיבת וואלוז'ין מאז, הגאון רבי יוסף זצ"ל, אב"ד איישישוק וקרניניק, בו מתאר בעדות ראיה את המעמד הפכיר של הנחת אבן הפנה של ישיבת וואלוז'ין:

"ראיתי בעיני אשר הישיבה הקדושה דוואלוז'ין, אשר יסדה מלאך האלקים רבנו הקדוש, רבן של כל בני הגולה, הגאון מורנו הרב רבי חיים זלה"ה נ"ע זיע"א, ויסדה על ידי תפלות ובקשות, בכיות הרבה בדמעות שליש ממש, עד שזכה לזה..."

ובספר 'תולדות בית השם' דוואלוז'ין מוסיפים לספר, שלמרבית בכיתו של רבי חיים במשך שעה ארצה במעמד, אמרו שיכולים לגבל את החמר לאבן הפנה רק מהדמעות הרותחות שהזיל מעיניו באותה שעה!...

כך גם העיד בנו הגאון רבי איצ'לה מואלוז'ין זצ"ל שנים רבות לאחר מכן, כאשר כבר כהן בראשות הישיבה תחת אביו. היה זה כשנוסדה ישיבה חדשה באחת העירות הסמוכות לוואלוז'ין. לחגיגת היסוד אשר נערכה ברב פאר והדר ובתכונה רבה הזמנו כל אנשי הסביבה, והשמחה שם הייתה רבה.

עבר זמן, ובחור אחד משם בא ללמד בישיבת וואלוז'ין. רבי איצ'לה התעניין אצלו בפרטי המארג, וכשסור הבחור תאור על השמחה הגדולה שנערכה שם ברב טקס ותכונה, הגיב רבי איצ'לה בדאגה: "מי יודע אם יהיה לה קיום לישיבה כזו! שכן כאשר אבי, רבי חיים, הניח את אבן הפנה לישיבתנו, ישיבת וואלוז'ין, היה כלו מלא חרדה בו ביום, ולא עוד אלא שבכה אז והזיל דמעות עד שלא היה צריך במים לגבל את החמר..."

אלה הדמעות שנספגו ביסוד בנינה של הישיבה. הן הן ששמרו והגנו עליה מפני כל סערות התקופה שעברו עליה והביאו לה קיום לנצח, עד שכל עולם התורה והישיבות בדורות האחרונים הם הפרות ופירי הפרות מתוצרת וואלוז'ין.

"הישיבה קמה על בסיס מאורי לובלין לדורותיה"

דברים נוקבים השמיע בענין זה הרבי הגאון הקדוש רבי ישראל מטשורטקוב זצ"ל, רבו של מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, בנאומו בעת מעמד הנחת אבן הפנה לישיבת 'חכמי לובלין' בפולין. בדרשתו עמד על נקדה זו, שכל דבר קדוש ורוחני שנבנה, הרי שבשביל קיומו והצלחתו עליו להיות משתת על יסודות איתנים וקדושים.

הרבי הסמיק לכך את דברי המדרש (מלכים א-ז, כא), כי בעת שבנה שלמה המלך את בנין בית המקדש הראשון, הציב שם שני עמודים וקראם בשמות - לאחד קרא 'כין', ולשני קרא 'בעז'.

מה העמק בכך? מה רצה שלמה המלך להורות בכך לעם ה' שאל הרבי, והסביר: כוננתו של שלמה המלך הייתה להורות שבדברים שבקדשה כמו בית המקדש, מרחמים להציבם ברוח טהרה וקדשה ובתבנית מגדרת ואיתנה כדי שיהיה להם קיום.

לצורך כך, יש לשים דגש על שני דברים: ראשית, להקים יסודות איתנים ומוצקים - שהם חלק ההכנה של עתיד הבנין, מתוך כוונה נכונה וראויה ועל מקום קדוש, נקי וטהור. שנית, לדאג שאחר ההקמה תהיה אפשרות להגדילו ולהרחיבו שימשך קיומו לדורות עולם.

לכן קרא שלמה לעמודים כין ובעז. 'כין' - מלשון הכנה ראויה, 'בעז' מלשון 'בו-עז', כפי שמבאר שם ה'מצודות דוד', שהשם בעז הוא לשון חזק ועז.

אף אנו, המשיך לומר הרבי מטשורטקוב, במעמד הגדול הזה, בו בונים בית גדול לה' ולתורתו, בהכנת יסודותיה של הישיבה הגדולה בכל גלילות פולין, ישיבת 'חכמי לובלין' - הרי את חלק הכנת היסודות, כבר הקדימו ראשי אלופי ישראל, גאוני צדיקי וחכמי לובלין לדורותיהם, שהעניקו חמה בשעור קומתם, והאירו תבל ומלואה בתורתם ויראתם בעיר הזאת. הם כבר הכינו את המקום על אדני שלשת הדברים שהעולם עומד עליהם: תורה, עבודה וגמילות חסדים. לכן מבחינת היסודות כבר בטוחים אנו שיהיה לישיבה קיום בעזרת השם.

"מה שנותר לנו", סיים הרבי בהתרגשות, "היא רק החובה לדאג לחזק את הישיבה בקיומה שיהיה לה המשך וקיום לעד!"

מסירות הנפש שהטבעה ביסודותיהן של הישיבות הקדושות

מספר שכאשר הגיע מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברפת שמואל', לבקור בארצות הברית, לגיס כספים לטובת ישיבת קמניץ, הראו לו העסקנים את היכלי התורה הקיימים שם, שהרשימו במיוחד במראם החיצוני, וצפו לשמע ממנו תגובה נלהבת. אך לתדהמתם הגיב רבי ברוך

בער: "אין זו צורה של בית המדרש! אצלנו בתי המדרשות בנויים מאבנים רטבות מדמעות. 'אויס געווינטע שטיינער'..."

מקום תורה אמור להיות מבסס על יתדות איתנים, לא על לפי והדר חיצוני. מקום תורה מקימים בדמעות, בדם, אחרת אין לו זכות קיום!

כך גם ספר הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, רבה של אחזת ברקפלד, בשם חותנו הגאון רבי אפרים צמל זצ"ל, כי פעם פנה אליו אחד מחשובי ראשי הישיבות והציע לו לשמש כמרבץ תורה בישיבה שהוא עומד פעת להקים. אותו ראש ישיבה קבל מפילנתרופ בנין מפאר שכבר עמד על תלו בשכונת 'הר נוף' הירושלמית. בסיעתא דשמיא לאחר עבודה מאמצת הוא הביא גם צות מבחר וקבוצת בחורים מטובי בני הישיבות, אתם קנה לפתח את הישיבה לשם ולתפארת.

כאשר כל התכניות היו מוכנות, והפל היה נראה כה קוסם ומצלח, הוא נכנס לקבל את ברפת הדרך ממרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. ראש הישיבה שמע את הפרטים והגיב בנחרצות: "כך לא בונים ישיבה... ישיבה בונים בעמל וזע... לישיבה כזאת שהכל בא על מגש של כסף אין לה קיום". ואכן הרעיון ירד מעל הפרק ונגזר...

בתי המדרשות שלנו בנויים על תעצומות נפש, יזע ועמל.

בספר 'אמרי חיים', מובא מה שספר הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל, מגדולי גאוני התורה בדורנו, שבתחלת דרכו של הסבא מנובהרדוק, מרן הגאון רבי יוסף ינזל הורביץ זצ"ל, היה בו רצון עז להקים ישיבות.

כידוע, הסבא מנובהרדוק היה 'חד בדרא' במדת הבטחון, עליה עמל בכל כחותיו כל ימי חייו. הוא קנה פרטיס הגרלה, והיה סמוך ובטוח שהיות וכונתו היא להעמיד תורה לשם שמים בודאי יזכה בסכום כסף גדול לצורך כך, ויוכל להקים ישיבות כאות נפשו; אך לבסוף לא זכה בהגרלה.

בצר לו, נסע לסבא מקלם, מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, להשיח את לבו ולספר על אכזבתו. הוא חשש שמא אין מדת הבטחון שלו שלמה. אולם כששמע הסבא מקלם את דבריו, אמר לו משפט אחד: "רצון הבורא יתברך הוא, שאת מקומות התורה יבנו במסירות נפש!"

הדברים הלהיבו את הסבא מנובהרדוק, ושנו את כל נקדת מבטו. מני אז, בעמל נפש ובכחות עלאיים, זכה להעמיד כשבועים ישיבות בכל תפוצות הגולה, בלי שום אמצעים, אלא עם פח 'מסירות הנפש' בלבד!

מקרביו של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר, מספרים על הנהגה מאלפת ויחודית שהיה נוהג בה ראש הישיבה, בכל פעם שהיה נוסף נדבך חדש לממלכת התורה - ישיבת מיר המעטירה.

כידוע, שמש רבי נתן צבי פאות ומופת לדורו כיצד מקימים ומיסדים אימפריה עצומה של תורה, בכחות נפש עצומים ומעט מאד כחות הגוף. תוף שהוא מתמודד עם מחלה קשה וחשוכת מרפא, בעודו מלמד מכאובים ויסורים נוראים, שלמעלה מכח אנוש לשאתם, בתמצית דמו וחלבו התגבר כארי, ובעשר אצבעותיו חולל מהפך אדיר, הכפיל ושלש את ישיבות מיר בארץ הקדש ללא הפך. היכלי תורה גדולים המלאים באלפי לומדים, שפרוסים בכל פנותיה וזוויותיה של שכונת 'בית ישראל' בירושלים, ומקרינים מאורה של תורה על כל ארץ הקדש.

הנהגתו של רבי נתן צבי הייתה, שכל אימת שהיו יוצקים את אבן הפנה לבנין חדש מבניני הישיבה, התעקש להיות נוכח שם בעצמו, ללחץ על דושת היציקה, וליצק בעצמו את המלט במקום הראוי. כך היה בכל עשרות מקומות התורה שנבנו עם השנים בקרית הישיבה ובפרים השונות בארץ. בקיץ ובחורף, ביום ובלילה; מעולם לא ותר על כך.

רבי נתן צבי ידע והבין, שכדי שיהיה לישיבה קיום יש להטביע ביסודות את 'מסירות הנפש' עמה הכפיל, שכלל והחזיק את הישיבה; ולכן טרח והגיע בעצמו בכל פעם ליצק את היסודות!

הגאון רבי בנימין קרליבך שליט"א, מראשי הישיבה, מספר שפך גם הוקמה ישיבת מיר לפני עשרות שנים. בתבנית זו בנה מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל את הבנין המרכזי של הישיבה.

אז טרם נהגו להשתמש בפועלים זרים לבניה, ומי שנלקח לפועל הבנין היה יהודי ירא שמים, שלימים התמנה אף למשגיח בישיבה חסידית, אף אז אלץ בנסבות החיים לעסק לפרנסתו כפועל בנין. יחד עמו העסק יהודי נוסף,

תלמיד חכם אף הוא, שהיה החברותא שלו. תוך כדי יציקת המלט והנחת הלבנים הם עסקו בדברי תורה, שקלו וטרו בלמוד היות אבני ורבא. קשיות הרשב"א וישיבי הרמב"ם התערבו בבטון ובמים...

כך נוצקו יסודות הבית הגדול הזה! כך נבנה בנינה של ישיבת מיר, וכך זכתה הישיבה לקיום ושגשוג מעל דרך הטבע!

פניני פרשת השבוע

פנינים וסיפורים נפלאים, מתוך סדרת הספרים 'פניני פרשת השבוע' הר"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו...

ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי (אסתר, ב, כ"ב)

ימי הפורים הגדולים עומדים בפתח, כל לב יהודי נרגש ונלהב. מסביב יהום סער הצלופנים והבובוניירות, בחלל עולות נעימות קצובות, שמחות ומרקידות, האווירה כולה צבועה בחגיגות ססגונית עזה, ובעומק הלב פנימה מתחוללת מערבולת של רגשות שמחה ועליצות.

אכן כן, אחת לשנה, כולנו שוכחים את דאגות היום יום, ושוקעים לתוך יממה של שמחה ועליצות יוצאי דופן. 'חייב איניש לבסומי', ודומה שאין חובה שהיא זכות אהובה כל כך, כמו להיכנס אל יום הפורים, לשקוע בשמחתו ולהתענג על גדולתו. זוהי יממה יחידה ונדירה בשנה, בה הכל - מכל הכיוונים ובכל העולמות - אפוף שמחה וגיל, והשפע והאושר אינם ברי תיאור.

זהו יום שמחה השוררת בחוצות וכובשת כל נים בלב, יום של עליצות פורצת גבולות ומרוממת טפח וטפחיים. וביום הגדול והנפלא הזה, כידוע לכולנו, שערי אורה ושמחה נפתחים, שערי שפע וישועה נפערים לרווחה, מזמינים את כל החפץ ליטול כי יבוא ויטול במלוא חופניו, כי כל הפושט יד ומבקש - גם מן שמיא - נותנים לו בשמחה וברוחב לב.

זהו גילוי נפלא שגילה הרוקח בפסוק 'עת צרה היא ליעקב וממנה יושע', וממנו חשף סוד שכדאי לדעת: המילה 'ממנה' כוללת את האותיות שבמילה 'מהמן'. כלומר, אם 'עת צרה היא ליעקב', אם יהודי חש בצרה ובמצוקה, אם יש משהו שמעיק על כל אחד מאיתנו, אזי 'וממנה יושע' - כלומר מימים אלו, ימי השמחה על מפלת המן הרשע, ניתן לשאוב ישועות רבות ונכספות, מסוגלים הם להרעיף ישועות כבירות.

וכאן נשאלת שאלה שראוי לייחד לה התבוננות מעמיקה: לאורך ההיסטוריה, סבל עם ישראל גזירות ורדיפות, גלויות ומכאובים, ומחלק גדול מהם נושע ונגאל, זכה בנס הצלה מרגש, ולזכר הניסים אותם חוויו - נקבעו לנו חגים ומועדים. אבל למה דווקא יום הפורים - הוא המיוחד לחולל בו ישועות לכל אחד מאיתנו? למה דווקא ביום הזה טמונה סגולה כה מיוחדת ועילאית? מה מיוחד בנס הפורים, שהפך את יומו ליום בו השערים נפתחים והישועות זורמות בקצב?!

התשובה היא, כי פורים הוא יום של נתינה. יום של התמסרות. יום שאחד מעיקריו הוא לשמח את הזולת, להעניק ליהודי אחר, לתמוך באח מך. פורים מיוחד בכך שהחל מהרגע בו נוצר הנס שלו, ועד כל רגע במהלך היום הגדול הזה בימינו, סמלו הוא הנתינה וההתמסרות לזולת, התמיכה, העזרה והסיוע מכל הלב.

אם נתבונן בנס המגילה, נגלה כי הוא מתחיל בכך שמרדכי הצדיק גילה את הסוד כי בגתן ותרש מבקשים להרעיל את המלך, ודיווח על כך לאסתר שדיווחה על הגילוי בשם מרדכי, ובכך ניצלו חיי אחשוורוש. אסתר המלכה יכולה היתה לקחת את הקרדיט על הגילוי, אבל בחרה לומר אותו בשם מרדכי, כפי שמודגש במגילה 'ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי'. בסופו של דבר כאן החלה הישועה, כי באותו לילה בו נדדה שנת אחשוורוש, נמצא כתוב בספר הזכרונות שמרדכי הציל את חייו.

בסיכומו של דבר, אם נתבונן, נראה שכל נס המגילה לא היה מתרחש, לולא אסתר היתה נותנת את זכות הגילוי למרדכי. כלומר, כל הנס הפלאי מתחיל בנתינת הזכות למרדכי, בהקרבת הזכות הגדולה של הצלת חיי המלך - שיירשם על שם מרדכי, ולא על שמה!

ולכן, מצוות היום כוללות בתוכן בעוצמה רבה את המרכיב של ההענקה לזולת, התמיכה בו, הדאגה כלפיו והאיכפתיות למענו. אלו לא מצוות שהובאו ליום הזה סתם, אלא כי יש בהן את הנוסחה האדירה שהביאה את הישועה, את הרצון להעניק, לתת, להקריב למען הזולת, לעשות הכל כדי להקל עליו, לוותר על זכויות אישיות למענו.

הבה נתבונן בסיפור המגילה, ונקרא את מה שטמון בו בין השורות: האיכפתיות למען הזולת, הרצון להיטיב אתו - אלו פתחו את שערי הנס, אלו הביאו את הישועה. לפיכך, יום הפורים הוא היום בו 'כל הפושט יד נותנים לו' - כי זהו יום שכולנו מעניקים ונותנים בשפע רב, מתוך רצון להיטיב, בלי לבדוק בציציות ובלי להתבונן עמוקות - רק לתת ולתת עם כל הלב!

וככל שנרבה בנתינה ביום הזה, ככל שנתאמץ לשמח את הזולת, להעניק מתת יד הגונה לכל מבקש, לשמח אדם גלמוד במשלוח מנות יצירתי, לנצל את היום הזה כדי לגרום ליהודי עצוב לחייך - כך נזכה שבזכות הנתינה שלנו ומאמצינו למען הזולת ייפתחו עבורנו שערי שמים, ונזכה אכן לנצל את היום הזה לפעול ישועות גדולות, בשפע, באושר, בשמחה!

תודה נרגשת במחלקה הקרדיולוגית...

המחלקה הקרדיולוגית בבית החולים 'רמב"ם' בחיפה, שעת צהריים מוקדמת. למקום נקלע יהודי חשוב המשמש כמגיד שיעור מפורסם, ובתוך כדי ביקורו במחלקה - שם לב לתכונה מעניינת סביב אחד החדרים במחלקה. עמדו שם כמה שוטרים, מחזיקים בידיהם מסמכים צפופים, ומבקשים להחתים את אחד המטופלים - תוך כדי שהם מתנצלים בפניו על אי הנעימות, כשמנגד - הלה מודה להם בהתרגשות...

המחזה הזה עורר את סקרנותו של אותו מגיד שיעור, וכשהבחין בכך המטופל המאושף - ביקש ממנו להתקרב ולספר לו על מה ולמה כל המהומה, מדוע השוטרים מתנצלים ומדוע הוא כל כך מודה להם. וכך סיפר האיש את הסיפור המדהים הבא:

היה זה ביום האתמול, כשנסע על ציר תנועה ראשי בחיפה, אז הבחין מרחוק ביד מתנופפת, ואדם שנראה כנתון במצוקה מבקש כי יעצור לו. הוא האט את רכבו ועצר, והלה הסביר כי הוא ממחר מאוד ועליו להגיע למקום אחר בדחיפות, והוא מבקש אם ניתן לעלות לרכב ולהצטרף לנסיעה. הנהג - יהודי טוב לב ונחמד, הסכים בשמחה לעשות את מעשה החסד הזה, והזמינו לעלות לרכב ולהצטרף.

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו. מהניידות קופצים שוטרים חמורי סבר ושלופי נשק, ומורים לנהג לעצור מיד, ולצאת מהרכב

בידיים מונפות אל על. הנהג המבולבל עשה כמצוותם, ועל אתר הסתערו עליו כמה שוטרים, אזקו אותו באזיקים, והובילו אותו לתא המעצר.

עם כניסתו לחדר המעצר, הסתבר לו כי האיש שהעלה לרכבו הינו שודד מסוכן, שאיים בנשק על חיי עוברי

בטוח שהוא זוכר אותם היטב, ביצע את תוכניתו: הוא החל משתנק ומתקשה לנשום, דופק על חזהו בחוזקה ומפלבל בעיניו כמסוחרר... באישון ליל החלה מהומה בחדר העצורים, אחד העצורים נראה כי אינו חש בטוב... כששמע כי ראש המשמרת מזמן אמבולנס בחשש לאירוע לבבי בבית המעצר – הבין כי תוכניתו הצליחה... לפחות יבלה את הלילה על מיטה נוחה בבית החולים כשלצידו צוות רפואי רחום, ולא על דרגש בבית המעמד כשסביבו פושעים מסוכנים...

ה'עצור' שנראה כי לבו לא עומד לו, הועלה לאמבולנס, מלווה בארבעה שוטרים חסונים שישמרו עליו כל העת. כראוי ל'עצור' במעמדו, הוא אפילו לא עבר את חדר המיון, הובהל מיד למחלקה הקרדיולוגית, שם החלו מיד בסידרת בדיקות מקיפה. ואז, הרופאים גילו את שגילו - - -

אכן כן, אחד העורקים הראשיים היה סתום ב-99 אחוז, והלה אפילו לא ידע! בעודו משתנק ועושה עצמו כבעל בעיה לבבית – אכן כן, לבו עמד לחטוף התקף אמיתי בכל רגע!

בני המשפחה הוזעקו למחלקה, מבולבלים ונבוכים מהלילה המוזר העובר עליהם, אבל אפילו לא ניתנה להם השהות לדבר עם אביהם. רופא מומחה הוזעק בשעות הלפנות בוקר, וביצע צנתור לבבי מורכב באופן דחוף ביותר, מציל בכך את לבו של היהודי שהבהיל את עצמו לבית החולים כתוכנית חמקנות מלילה בבית המעצר, ועתה מסתבר – כי זה מה שהציל את חייו!

עד שעות הבוקר המאוחרות, כשהתעורר מההרדמה, כבר התבררה למטרה האמת הברורה מראש, כי האיש חף מפשע, הסך הכל הינו נהג טוב לב שביקש לעשות חסד עם יהודי שביקש 'טרמפ', ומצא עצמו מתגלגל לחדר המעצר על לא עוול בכפו. כעת באו השוטרים להתנצל ולהחתימו על מסמכי השחרור, בעוד הוא עומד ומודה להם על הטעות שעשו, שהרי רק בזכותה התברר עד כמה סתום עורק ראשי בלב, וחיו ניצלו!

אורח, ולבסוף נמלט רגלית – והסתייע בטוב לבו של נהג מזדמן כדי להמשיך את הבריחה. אלא שהדבר לא נעלם מעיני השוטרים הדולקים אחריו, והללו היו בטוחים כי הנהג מתואם עם השודד, ולבטח – הוא חבר באותה כנופיה. לא הועילו כל תחנוניו של האיש והוכחותיו, מפקד בית המעצר הורה כי ייעצר למשך הלילה, ומחר – מי יודע מתי – ימשך הטיפול בו...

מתנשם ומתנשף הוכנס היהודי הלז, הנהג הנחמד וגומל החסד, אל תוך חדר מעצרים מצחין, לצד פושעים מסוכנים – מהסוג שלא פגש מעולם, פרט לאותו אדם רע מעללים שהעלה לרכבו בטוב לבו. הוא מביט בקירות המקולפים ובתת התנאים, ומבין שזה לא המקום עבורו, הוא לא יצליח להירדם כאן, ובכלל – איך בכלל הגיע לכאן?! וכי העלה בדעתו אי פעם שייקלע לחדר מעצרים?! וכי חטא, עווה או פשע מעולם?! – איך בכלל נקלע למצב הביש הזה?!

מחשבות לא נעימות ריחפו בירכתי מוחו, כיצד מעשה חסד אצילי הוביל אותו ללילה כה עצוב. הוא היה בטוח שכבר ביום המחר – כשתתברר הטעות ועד כמה אין לו קשר לכנופיה – ישתחרר, ובכל זאת – המחשבה על כך שייאלץ לבלות לילה אחד במקום כזה – תסכלה אותו מאוד. הוא חיפש תעסוקה להעביר את השעות שלפניו, ואז גילה כי בחדר חוברת הדרכה להגשת 'עזרה ראשונה', ומתוך שלא היה לו משהו טוב ומועיל יותר לעשות, החליט לעבור על החוברת שלפניו...

בין הנושאים הנידונים בחוברת, מוקדשת יריעה נרחבת לנושא התקפי לב, דרכים למניעה, דרכי טיפול, עזרה ראשונה, ולצד זאת – רשימת תסמינים המעידים כי התקף לב מתקרב. כשקרא את התסמינים הללו, עלתה במוחו מחשבה נועזת:

אם ממילא עליו לבלות את הלילה מחוץ לביתו, אין ספק כי בית חולים עדיף על בית מעצר... לפיכך, קרא ושינן את רשימת התסמינים, וכשהיה

ווארטים וסיפורים

ווארטים קצרים וסיפורים נפלאים, לשולחן השבת והחג **רה"ג רבי שלמה קולדצקי שליט"א**

בעודם עומדים ותוהים נכנסה הרבנית לפני הנפטר, ורקעה ברגליה

והכריזה בקול רם: רבי יוסף רבי יוסף! תן תודה בפני כולם שאתה הוא שהטלת עלי לבזות

אותך בפני רבים כל ימי חיך, לא מרוע לב חלילה, ולא מפני שלא ידעתי להעריך את

גדלותך בתורה וביראה גרמתי לך כל הבזיונות, אלא כך היה רצונך...

לפרשת פקודי – והייתם נקיים

במדרש רבה על הפרשה: אף על פי שהיה משה גזבר לעצמו הוא קורא לאחרים ומחשב על ידיהם, שנאמר אלה פקודי המשכן אשר פקד משה אין כתיב כאן אלא אשר פקד ע"פ משה ע"י משה ביד איתמר. שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל, ומשה היה גזבר לעצמו על מלאכת המשכן וכו' כיון שבא ליתן חשבון אמר להם כך וכך יצא למשכן. עוד נאמר שם: ולמה עשה עמהם חשבון, הקדוש ברוך הוא יתברך שמו מאמינו שנא' לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם, אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחריו וכו' משה רבינו רצה לסלק עצמו מכל חשד, ולפיכך מסר דין וחשבון מפורט על כל כמות הנדבות שניתנו למלאכת המשכן, וזאת כדי שלא יחשד חלילה שמא מעל בכספים. כתב השל"ה הקדוש בסוף הפרשה וז"ל: מכאן ילמד כל אדם להיות נקי מישראל, ואל יחשוב הרי אני מאנשי האמונה, וילמדו בקל וחומר בנו של קל וחומר אלף פעמים ממה רבינו ע"ה. זאת אומרת שעל האדם יש חיוב לנקות את עצמו מכל חשד של מעילה בכספים, וגם אם מדובר באדם נאמן הנוהג ביושר בממונם של אחרים, ויעשה לעצמו קל וחומר בן בנו של קל וחומר, אם משה רבינו מצא לנכון למסור דין וחשבון על נדבות המשכן כדי שלא יבוא לידי חשד, קל וחומר לנו, שאדם צריך לנקות את עצמו מכל חשד. וכתב הרמב"ם כשיכנס התורם

לתרום, לא יכנס בבגד שאפשר להחבות בו כסף, ולא במנעל ולא בסנדל ולא בתפלה (תפלין) ולא בקמיע, שמא יחשדו אותו העם ויאמרו: החביא ממעות הלשכה תחתיו כשתרמה, ומדברים היו עמו משעה שיכנס ועד שעה שיצא, כדי שלא יתן לתוך פיו, ואע"פ שנזהרים כל כך, עני או מי שהוא נבהל להון לא יתרום, מפני החשד. עד כדי כך הוא היה צריך להסיר ממנו כל חשד, שאפילו עם תפלין אסור לו להיכנס, שמא אנשים יגידו שהוא נכנס עם תפלין בלי פרשיות ושם הוא החביא את הכסף שלקח. ועוד מבואר בירושלמי בקרבן העדה שכשהיה יוצא, היו בודקים לו בשערותיו, שלא יאמרו שהחביא שם ממעות הלשכה. וכ"כ הרמ"א בסימן רנ"ז בהל' צדקה שטוב שגבאי צדקה יתנו חשבון לציבור כדי לקיים והייתם נקיים מה' ומישראל. ואמרו ביומא לח. על בית אבטינס שהיו אחראים על מעשה הקטורת: מעולם לא יצאת כלה מבושמת מבתיהן וכשנושאים אשה ממקום אחר מתנין עמה שלא תתבסם שלא יאמרו ממעשה הקטורת מתבסמין לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל. נביא כאן כמה עובדות מגדולי ישראל איך נזהרו בזה.

רבי יוסף חיים זוננפלד היה ממונה על קופת צדקה וחסד בירושלים, והיתה לו נכדה יתומה עניה ומרודה, ומיאן לתת לה מהקופה אפילו לא ממון מועט כדי לקנות נדוניה לפני נישואיה. היא בכתה לפניו, והוא בירך אותה שבזכות זה, תזכה לבנים תלמידי חכמים, והברכה נשאה פרי לדורות. כי גם אם יקח

מהקופה של צדקה לנכדתו לירה אחת בלבד, יאמרו כי נטל מאה לירות, וממילא יש בכך משום והייתם נקיים מה' ומישראל. אותם ישיבות שהרב שטינמן כיהן בהם כראש ישיבה, הוא נזהר שלא לכתוב עבורן אפילו המלצה לנדיבים, כי הרי העולם חושבים שהוא מקבל משכורת מהישיבה, ואם כן יהיה נראה, שמבקש כסף עבור עצמו. והוא העיד על עצמו כמה פעמים שמעולם לא ביקש כסף לא לעצמו ולא לאחרים. ואפילו לצרכי צדקה והחזקת תורה אינו פונה בבקשה אישית אלא כתב מכתב המלצה כללי.

על רבי יהודה צדקה מסופר: בישיבת פורת יוסף קיימת ספריה עשירה מאד והיא פתוחה לקהל הרחב רק בשעות מסוימות. אולם רמ"י הישיבה הצטיידו כל אחד במפתח אישי שיאפשר להם להיכנס אל הספריה בכל עת. האחד שסרב לקחת מפתח לעצמו היה רבי יהודה, אשר בכל פעם שנזקק לספר מסוים שעמד באוצר, טרח מאד להשיגו בדרך אחרת. כאשר נשאל על ידי תלמיד, מדוע אינו מצטייד במפתח? השיבו: כדי להיות נקי מחשדות. תאר לעצמך, אמר, שאי פעם יעלם ספר כלשהו מן הספריה ולא ימצאוהו, הלא יתכן שיחשדו בי כי הוצאתיו ולקחתיו עמדי, ובכדי להינצל מחשד כזה עדיף בעיני להישאר בלי מפתח. את הנוהג הזה, הפטיר, למדתי מאחד הגדולים בדור הקודם. הלה החזיק במעונו קופת גמ"ח, והיו הרבה אנשים נכנסים ויוצאים בבית זה, כי איש מפורסם היה. יום אחד ישבו אצלו מספר תלמידי חכמים והקשיבו לשיעור שלימד. לפתע קרה שהוצרך לצאת לרגע החוצה, אך לפני שעזב את החדר עמד ונעל במפתח את קופת הגמ"ח שהכילה כספים רבים. כשחזר שאל מיד את היושבים: במה חשדתוני? כלום חשדתם שאני חושד בכם פן תגנובו? וכי אתם, תלמידי חכמים מופלגים,

ראויים להיחשד בכך? אלא מפני שזו דרכי כל

יום לסכם בסופו את מאזן ההוצאות מול הכנסות הגמ"ח, ואח"כ אני סופר ומונה את המטבעות שבקופה. והיה כי אמצא שחסרה אפילו רק מטבע אחת, מיד אעביר מול עיני את אלו האנשים שפקדו ביום זה את מעונו, ואז עלול לחלוף בי הרהור בזק שארכו שניה אחת אולי ידכם במעל הזה... ואף שאני דוחה מעצמי מחשבה פסולה זו, מכל מקום מאותו הרהור בזק בן שניה אחת לא ניצלתי. אי לכך העדפתי לנעול את הקופה בצאתי מן החדר, כדי שלא אכשל אפילו בהרהור בזק שלא כראוי והוא בן שניה אחת ויחידה. כמוהו, השלים הגר"י צדקה, אזהר גם אני ואתאמץ עד קצה גבול יכולתי להיות נקי מד' ומישראל.

בוקר אחד בדרכו של החפץ חיים לבית הכנסת לתפלת שחרית פגש בקבוצת תלמידים ששוחחו בדברי תורה ברחבת בית הכנסת. ניגש אליהם

והתנצל שלרגלי סיבה מסוימת נתאחר היום מלהתפלל בהשכמה. תמהו תלמידיו ואמרו רבינו כלום להתנצל בפנינו הוא צריך? וכלום היה עולה על דעתנו לחשוד ברבנו שהוא מתאחר מלהתפלל בהשכמה ללא שום סיבה? אמר להם אמנם ידעתי שאינכם חושדים בי אבל רצוני להורות לכם הלכה למעשה שבצאתכם בין הבריות תדעו להיזהר שלא יתמהו אנשים על מעשיכם ושלא יתחלל ח"ו על ידכם כבוד התורה ולומדיה. עוד מסופר עליו, שפעם איחר לבא לשחרית לביהכ"נ, ולאחר סיום התפלה עלה על הבמה והכריז שסיבת איחורו היא לא משום שנתעורר משנתו מאוחר אלא מפני שהיה שקוע בסוגיא תלמודית חמורה ולשם אישור דבריו הרצה לפני הקהל את חידושי התורה שהצליח לחדש באותה שעה.

מסופר על האבני נזר שבעוד היה צעיר לימים, אמר פעם אחת לאחיו הצעיר ממנו רבי זלמן שהוא עושה היום סיום על מסכת זבחים, ושיהיה הסיום בלילה ויאמר לאמו להכין סעודה עם דגים ובשר. והנה בערב באו הבחורים התלמידים אל הסעודה, נכנס אחיו רבי זלמן להגיד לו, וענה לו שיש לו עוד לסיים יותר מששים דפים, אבל שלא ידאג כי עוד שעה הוא יעשה את הסיום, וכן היה. ובשעת הסעודה אמר: כדי שלא יחשדו אותי שלמדתי בלי עיון, אני אומר פשוט בסוגיא הנוגע לתחילת המסכת ולאמצעיתה ולסיום המסכת וכך היה. מסופר על רבי רפאל הלל שהקים את סמינר אור החיים בבני ברק, הטוהר של נקיון הכפיים שלו היה מפליא, כל טלפון שהיה מתקשר לצורך האישי שלו ממשדרו באור החיים, היה מיד מוציא מכיסו

ומשלם לקופת אור החיים. כאשר יצאו סידורים עם הטבעה של אור החיים על גבי הכריכה, רכש אחד עבור בתו, וכתב על הסידור מבפנים לה"ו רפאל הלל קניתי מאור החיים. שלא יחשדוהו שלקח בלא כסף. החתם סופר רגיל היה מנעוריו להאריך בתפילת שמונה עשרה, עד שהיו מקניטים אותו חבריו, כי עד שסיים הוא את תפילתו, הספיקו הם ללמוד כמות ניכרת. השיבם החתם סופר: חז"ל אומרים המאריך בתפילתו מאריך לו ימיו ושנותיו. ואם כן לא יגרע חלקי כלל, אשלים את לימודי בשנים מאוחרות. כעבור שנים יצאו מבית מדרשו של החתם סופר תלמידים גאוני ארץ שהאירו בתורתם וצדקתם בכל המדינה כולה, אחד מגדולי תלמידיו הוא בעל המהר"ם שיק, כאשר שהה פעם החתם סופר בעיר של תלמידו המהר"ם שיק, נכנס לבית מדרשו של תלמידו הגדול, ובמקום להאריך בתפילתו קיצר הפעם וסיים בטרם סיומו של המהר"ם שיק. לתמיחת הנוכחים הסביר להם מה היתה כוונתו בהנהגה זו. הנה בני העיר מכבדים את הרב המרא דאתרא באותות כבוד והערצה כראוי לו, כשיראו האנשים שרבים אינו מאריך כמוני, מי יודע אולי יחשדוהו כמתפלל ללא כוונה ראויה, ומשום שכבודו של המהר"ם שיק כה חשובה בעיני, קיצרתי במקום שראוי להאריך. מסופר על רבי אהרן מבעלזא שבגדים חדשים לא הסכים לחדש כלל אלא לעתים רחוקות ובקושי רב. פעם כאשר הבגד של הרבי נתבלה ונתיישן ביקש הגבאי רבי שלום פויגל מהאדמו"ר שיאות להרשות לתפור עבורו בגד חדש, אך האדמו"ר לא הסכים לכך. כשר' שלום הפציר והוסיף שהבגד שהרב לובש הוא ישן ובלוי כבר. הגיב ואמר: אבי הלך עם טלאים על הבגד. לבסוף לאחר שר' שלום התאונן שהאנשים יחשדו שבני הבית נוטלים את הכספים שהרב מקבל לעצמם, ולא דואגים לאדמו"ר ניאות להחליף את הבגד, אך גם כשהמלבוש החדש היה מוכן, ציוה שהמשמש ילבשו ויחדשו מקודם על עצמו, וילך עמו שמונה אמות ורק אח"כ הוא ילבש אותו.

גם כשעושה מצוה צריך להיזהר שלא יחשדו אותו בגמרא (חגיגה טו) מסופר על רבה בר שילא שפגש את אליהו הנביא. אמר לו מה עושה הקב"ה בישיבה של מעלה? אמר לו: אומר שמועות של דברי תורה מכל החכמים, חוץ מרבי מאיר. אמר לו מדוע? אמר לו: משום שרבי מאיר אומר הלכות בשמו של אלישע בן אבויה שיצא לתרבות רעה. אמר לו רבה בר שילא לאליהו הנביא, מה הטענה על רבי מאיר, הרי הוא בורר מדברי אלישע בן אבויה רק את הדברים הטובים ולא דברי כפירה וכו' משל על כך: רבי מאיר מצא רימון את תוכו אכל ואת קליפתו זרק, וכך גם עושה רבי מאיר, מה שטוב הוא לוקח מאלישע, ומה שלא, לא. אמר לו אליהו הנביא עכשיו הקב"ה אומר הלכות משמו של רבי מאיר. שואל האור החיים הק' (דברים יב כח) וכי הקב"ה לא ידע את הטענה הזאת שרבי מאיר בורר רק את השמועות הטובות מאלישע, אם כן, מתחילה מה סבר ולבסוף מה סבר? ואין לומר שנעלם מעיני ה' ח"ו הטעם שאמר רבה בר שילא רבי מאיר רימון מצא וכו'? וכתב האור החיים הק' לבאר ח"ו: דע, כי יקפיד ה' על האדם בעשותו דבר שלא יהיה בו נקי אלא מה' ולא מאדם, ויחשוב לו לחטא עד שיהיה נקי מה' ואדם, ולזה כשעשה רבי מאיר מעשה זה, שהיה למד מאדם שאינו כמלאך, היה רבי מאיר נקי מה' אבל לא מאדם, כל עוד שלא נודע טעמו אם זך וישר פעלו, וזה סבב שלא היה ה' אומר שמועה מפיו, להיותו חסר השלימות, ואחר שנאמר בישיבה של מטה טעם לשבח במעשיו, נכנס בגדר "והייתם נקיים גם מישראל" ולזה תיכף ומיד חזר ואמר שמעתא משמו, ולעולם האמת כדברי רבי מאיר.

כאשר חזרו גדולי הונגריה מוועידת הרבנים שהתקיימה בשנת תרכ"ו, לדון על מצב הדת, התכנסו המשתתפים באחת האכסניות לסעודה קלה, באותה סעודה השתתף גם הכתב סופר וכן רבי יהודה אסאד. הכתב סופר ורבי יהודה אסאד רצו שניהם לשמח את לבם של הרבנים הנוכחים והם הכינו להם הפתעה, ההפתעה היתה מטבע של מחצית השקל עתיקת יומין שהוטבעה בתקופת בית שני, שהיתה ברשות כל אחד מהם, ושניהם התכוונו להציגם בפני הנוכחים, אלא שכל אחד מהשנים חשב שרק ברשותו נמצאת מטבע זו ולא ידע שגם לעמיתו ישנה מטבע זהה. באמצע הסעודה קם הכתב סופר והציג בפני האורחים את המטבע היקרה שהיתה ברשותו, הוא סיפר להם שקיבל אותה מאביו החתם סופר. הנוכחים עמדו פעורי פה והיו מופתעים מאד מהמטבע המעניינת שהוצגה בפניהם, המטבע הועברה מיד ליד והיו שם כמאה חמישים רבנים, כדי שכל אחד יוכל לאחזה בידו

גנאי, באומרה: כי בעלה אינו אלא אדם ריק ופוחז, ואין בו כל מידה טובה. גם בשעה שדרש ברבים בבית המדרש, היתה יכולה לפעמים להרים קולה מעזרת נשים וגורמת בזיון לבעלה, והוא הצדיק רבי יוסף היה שומע חרפתו ואינו פוצה פה, ומעולם לא רגז עליה ולא הקפיד על כך. היו האנשים תוהים תמהים ושואלים, על מה ולמה מבזה הרבנית את בעלה הצדיק, בשעה ובזמן שאביה הנודע ביהודה היה מתייחס אליו בכבוד גדול, באופן יוצא מן הכלל, והיה מחבב אותו למאד. בהרבה מתשובותיו הוא מכנה אותו: הגאון המופלא, הפלא ופלא... אהובי חתני, ידידי וחביבי נפשי... כבודי ומרים ראשי... חקוק במורשי לבבי... הגאון המובהק... זיו אורו מבהיק... יחיד בדורו... כל העם עונין עליו מקודש... עמוד התורה... אור ישראל... פאר הזמן... כל הנחת שלי לעת זקנותי... בתורה ובמעשים טובים הוא יחיד בדורו... בכל מקום הלכה כמותו וכו' וכו' האנשים לא יכלו בתחילה לשאת את עלבון רבם, אך לאט לאט הסתגלו לכך, והצטערו הרבה על הרבנית שאינה יודעת לכבד את בעלה הגדול, הדבר היה כבר מפורסם ולא שמו יותר את ליבם לכך. והנה כאשר נפטר רבי יוסף הצדיק, נתגלתה התעלומה, מדוע השפילה הרבנית את כבודו. כי בשעה ששכב הרב והיה מוטל על הארץ, וכולם בכו על מותו עמדה הרבנית אף היא ובכתה מאין הפוגות על מות בעלה, ובקשה להיכנס ולומר כמה דברי הספד על בעלה הקדוש. הדבר היה תמוה מאד בעיני החברא קדישא ביודעם שלא כיבדה את בעלה בחייו, ומה עוד תוכל לומר עליו כעת אחר מותו, ואף היו מן התלמידים שטענו לעברה האין מספיק לך שביזית אותו בחייו, כי תבזי אותו גם לאחר מותו?! ולא הרשו להיכנס. אבל הרבנית לא ויתרה ונתנה עליהם בקולה ואמרה: כי בעלה מוטל מת, וזכותה להיכנס ולומר בפניו את דבריה. בעודם עומדים ותוהים נכנסה הרבנית לפני הנפטר, ורקעה ברגליה והכריזה בקול רם: רבי יוסף רבי יוסף! תן תודה בפני כולם שאתה הוא שהטלת עלי לבזות אותך בפני רבים כל ימי חיך, לא מרוע לב חלילה, ולא מפני שלא ידעתי להעריך את גדולתך בתורה וביראה גרמתי לך כל הבזיונות, אלא כך היה רצונך, ובטרם נשואינו התנית עמדי תנאי שאתייחס אליך בפני רבים בקלות ובזילזול, וכל זאת כדי שלא תיפול ברשת הגאווה. כי הרי עוד בשחרות ימיך העידו עליך שאתה מעותד לגדולות, ואתה תמיד היית ירא שמא על ידי מדת הגאווה תאבד את חלקך בעולם הבא. אנכי בעל כורחי עשיתי מה שהטלת עלי, ובטלתי רצוני מפני רצונך, איזו היא אשה כשרה בנשים, העושה רצון בעלה, מי כמוני יודעת כמה גדלה צדקותך וחסידותך... והנה ראו כולם דבר נורא, כי מיד כשסיימה את דבריה, ראו הכל בעין, כיצד הניע רבי יוסף הנפטר את ראשו לאות הודאה והסכמה לאמיתת דבריה, והיה לנס.

ולראותה מקרוב, כך הועברה המטבע מאיש לאיש. לפתע נשמע קול הברה באולם שהמטבע נעלמה ואיננה. הביטו המסובים אנה ואנה על השולחן, מתחתיו ומצדדיו, בפינות האולם ובכל מקום שאפשר אולי למצא בו את המטבע, אך ללא הועיל, המטבע היקרה נעלמה מבלי להותיר אחריה עקבות. צער רב הצטער הכתב סופר על שחפץ יקר זה שהיה חביב עליו מאד נאבד ממנו פתאום. כעבור שעה של חיפושים שלא נמצאה המטבע, קם הרב מנחם כץ אב"ד מדויטשקרויץ והציע שכל הנוכחים יריקו את כיסם, שמא ואולי הונחה שם המטבע ללא כוונה. היו רבנים שהסכימו לכך, אך רבי יהודה אסאד קם ממקומו והביע את התנגדותו לבדיקה מסוג זה, טענתו היתה שחיפוש כזה מהוה פגיעה בכבוד הרבנים, שכאילו הם נחשדים באיסור גניבה. תמהו הנוכחים לפשר סירובו, אך מפאת כבודו של הרב לא התנגדו והסכימו להמתין. לאחר כשעתיים נכנסה המשרתת לאולם, ובישרה לנוכחים שהמטבע האבודה נמצאה בין כלי הסעודה שהיו מיועדים לרחיצה. שמח הכתב סופר שנמצאה אבדתו, שמחו הנוכחים בהיודע להם שאיש לא שלח ידו במטבע שאינה שלו, שמח רבי יהודה אסאד שלא בדקו את כיסו ולא נחשד בגניבה. ואז בתוך כל הרעש וההמולה קם רבי יהודה אסאד ממקומו וסיפר לנוכחים שגם הוא הביא עמו מטבע כזו מתקופת בית שני שקיבלה מרבו רבי מרדכי בנעט בתור דורון דרשה לנישואיו, וגם הוא היה חפץ להציגה בפני הנוכחים, אך ויתר על כך, שכן מקודם בראותי את שמחת ידידי הכתב סופר על המטבע הנדירה שברשותו, לא רציתי לערבב את שמחתו בהודעה שגם ברשותי נמצאת מטבע כזו. אמנם מכיון שסירבתי לבקשה לבדוק את הכיסים, חייב אני להראות את המטבע שלי כדי שהנוכחים יבינו את הסיבה להתנגדות זו, שלא אחשד שלקחתי את המטבע. יש להוסיף ולציין שמצינו שמותר להביא עצמו לידי חשד כשיתברר האמת לבסוף ידוע הסיפור על יוסלה קמזן קדוש, שהיה מוחזק לקמזן בעירו, וכולם היו מבזים אותו על קמזנותו, ורק לאחר פטירתו נודע שהיה בעל צדקה גדול שעשה הכל בסתר. וכתב בספר חשוקי חמד (דמאי עמ' שכג) שהדבר מותר, מפני שזה דבר שעשוי להתברר, שהיה ברור שלאחר מות הקמזן הקדוש יודע שהוא היה זה שתרום את כל הכסף לצדקה, ולכן היה מותר לו לגרום שיחשדו בו, כל זמן שהוא היה חי.

וכמו שמצינו בסיפור על רבי יוסף מפוזנא חתנו ותלמידו של הנודע ביהודה: במשך כל ימי חייו של רבי יוסף הצדיק היתה זוגתו הרבנית בתו הבכורה של הנודע ביהודה, מקלת מאד בכבודו של בעלה הצדיק. היתה נוהגת להכנס בחדרו כשישבו אצלו אנשים ומלעיגה עליו ומבזה אותו בפניהם בכל דברי

מתיקות השבת

פנינים וסיפורים בעניני השבת, מתוך הספר 'ומתוק האור' - שבת הרה"ג רבי שלמה לוינשטיין שליט"א

לפרשת ויקרא - זכור ולכל שבת

קבלת שבת בזמנה מגנה ומצילה

בכח שמירת השבת לעלות לרצון לפני ה' פקרבן וכמנחה, לכפר על כלל ישראל ולהגן מן הפרענות.

בשבת קדש ויקרא תשע"ה ארע אסון נורא, אשר החריד כל לב - שבע נשמות זכות עלו בסערה השמימה בשרפה שפרצה בביתם. קטיפתם של שבעת הילדים, בני משפחה אחת, הביאה אנשים רבים להרהורי תשובה, והם באו לרבי אהרן ליב שטינמן זצ"ל פשפשם בשאלתם - מה יש לתקן לאור אסון כזה? מה באו לרמז בקרבן מן השמים?

בתחלה השיב לשואלים: וכי יכולים אנו לדעת על מה עשה ה' ככה?! אך כאשר נשאל שאלה זו על ידי רב חשוב באזור שבו ארע האסון, ואותו רב בקש לדעת במה ראוי לעורר את הצבור, הורה כי יש לחזק את שמירת השבת. זכות השבת גדולה היא להגן מן הפרענות, וזהו שנאמר בזמירות השבת: "מחבלי משיח יצלו לרוחה, פדותנו תצמיח ונס יגון ואנחה".

בהזדמנויות רבות, בעניינים הנוגעים ליחיד ולכלל, חוזר הרב שטינמן ומעורר על הקדמת פניסת השבת. הוא חזק בקרב את בני הישיבות הקדושות. וכן כאשר הגיעו אליו במקרה של חולה או אסון אחר, או במסעות החזוק שלו ברחבי העולם.

בגליון "פרי חיים" מובא שהוא דבר במיוחד על כך שיש להזהר מאד שלא לעשות מלאכות בקרבנות זמן לשקיעה. הוא הוסיף, כי לאנשים שיש רכב פרטי, מצוי שנוסעים קרוב מאד לשבת ממקום למקום, ונכשלים, חלילה, מבלי משים בעשית מלאכה לאחר פניסת השבת. משום כך חובה להזהר לפרש מכל דבר האסור בשבת בזמן מרוח, כדי שחלילה, לא תצא תקלה. ראוי שכל אחד יקבל על עצמו להזהר לפרש ממלאכה חצי שעה לפני השקיעה. הוא הדגיש שאין צורך לקבל שבת, אלא לפרש ממלאכה.

הוא הוסיף כי קיים קשר מבהק בין האסון לבין פרשת השבוע - פרשת ויקרא, והוא בא לידי בטוי לא רק באסון זה, אלא גם באסונות קודמים, אשר בארץ פלא לא מעטים מהם ארעו בתקופת השנה הזו - פרשת ויקרא היא פרשת הקרבנות. בפרשה זו מזכרים קרבנות חטאת ואשם ועוד, אשר עצם הזכרתן הופכת את הזמן הזה לזמן כפרה, ועל זה אנו אומרים בתפלת מוסף של ראש חודש: "זמן כפרה לכל תולדותם". דווקא בזמן זה תעלה לרצון לפני ה' שמירת השבת, "כמנחה על מחבת"! [ה' ישמרנו ויצילנו מכל צרה]

בשמירת השבת ישלמו אותיות השם והכסא

בפרשת כי תשא (שמות לא, יג-ז), בפסוקים העוסקים בענין שמירת השבת, כותבת התורה ארבע פעמים את המלה "הוא" והקרי הוא "היא":

"אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם. ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם. כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה. ביני וביני בני ישראל אות הוא לעלם".

לכאורה, מעיר החיד"א בספרו "פסא דוד" (דרוש יז), הלא דבר הוא: אם ראוי לכתב את המלה 'היא', בלשון נקבה - מדוע נכתב 'הוא', בלשון זכר? ואם ראוי היה לכתב בלשון זכר - מדוע קוראים אנו 'היא' בלשון נקבה? תשובה לדבר, אומר החיד"א, יכולים אנו למצא מתוך הפסוק (שמות יז, טז): "ויאמר כי יד על פס י-ה מלחמה ליהוה בעמלק מדר דר", עליו דרשו חז"ל הקדושים (פסיקתא י"ב): "אמר רבי לוי בשם רבי חמא בי רבי חנינא, כפיכול כל זמן שזרעו של עמלק בעולם לא השם שלם ולא הכסא שלם. נעקר זרעו של עמלק הכסא שלם והשם שלם".

כלומר: המלה 'פס' - נכתבה בחסר, בלי האות אלף, ואלו שם ה', י-ה - נכתב בלי האותיות וא"ו וה"א. חז"ל הקדושים מבארים, כי שמו של הקדוש ברוך הוא וכסאו לא יהיו שלמים עד שימחה זרעו של עמלק מן העולם, והתוצאה היא כי בשם ובכסא גם יחד - חסרות האותיות אלף, וא"ו וה"א, ובין: "הוא".

ידוע מה שאמרו חז"ל הקדושים (שבת קי"ח, ע"ב) כי אלמלא שמרו ישראל את השבת הראשונה שנתנה להם - לא היה יכול עמלק לשלט בהם, ואלו גורי האר"י מצאו רמז בפסוק (תהלים צג, א): "ה' מלך גאות לבש" - לכך שבזכות השבת בוא הגואל, שכן המלים 'גאות לבש' העוסקות בגלוי כבודו

יתברך לעתיד לבוא - הן אותיות: "גואל שבת". נמצא אפוא, כי אם נשמר את השבת - בוא גואל, ימחה את עמלק ויגלה את כבוד הבורא בעולם, שכן או אז יהיו שמו יתברך וכסאו שלמים.

מעשה נראה, כי אמנם המלה 'הוא' - ראוייה היתה להכתב בלשון נקבה: 'היא', אולם היא נכתבה בלשון זכר: 'הוא' - לרמז כי על ידי 'את שבתתי תשמרו' - נזכה ל'אות הוא', והיגו: נזכה שתשבנה אותיות 'הוא' למקומן, ויהיה שמו יתברך שלם וכסאו שלם, בעת מחית עמלק, ותחזר עטרה לישנה....

ועדן, צריכים אנו לבאר: מדוע נכתבה מלה זו באופן זה דוקא ארבע פעמים? ונראה, כי פרשת עמלק - נכתבה ארבע פעמים בכתבי הקדש. בפרשת בשלח נאמר (שמות יז, יד): "ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני הושע כי מחה אמה את זכר עמלק מתחת השמים", בפרשת פי תצא נאמר (דברים כה, יז): "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים". בספר שמואל - נצטוו שאלו למחות את זכר עמלק ונמאס ממלך כפאשר לא קים את הצווי בשלמות, ואף מגלת אסתר - עוסקת במחית המן ובניו אשר הם מזרע עמלק.

לזכר ארבעת האזכורים הללו למחית עמלק, נכתבה המלה 'הוא' ארבע פעמים בפרשה זו, כפאשר בכלל היא נקראת בלשון 'היא', ללמדך כי למחית עמלק הגמורה - נזכה רק בזכות שמירת השבת....

עשרה מי יודע

קושיה מהפרשה ועשרה תירוצים מתוך 'קונטרס התשובות' בקובץ 'עיון הפרשה', בעריכת יהושע לינטופ שותי"ם נוספים מהרבנים הגאונים: רבי יהודה שמחה סטורץ שליט"א, ורבי שלום חזקיה שליט"א

האם תענית אסתר תבטל בימות המשיח?

יש לדון, אי בימות המשיח יהיה נוהג תענית אסתר, או שיתבטל. ובהקדם, שהנה הרמב"ם (פ"ה מהל' תעניות הי"ט) כתב: כל הצומות האלו עתידיים ליבטל לימות המשיח, ע"כ. משמע, שכל הצומות בטלים, ולכאורה תענית אסתר בכללם.

אולם מאידך י"ל, דאף שכל התעניות שנתקנו מפני הצרות שאירעו בהן יהפכו לששון ולשמחה, אבל תענית אסתר ענינה קשור עם יום הפורים, וכיון שיום הפורים אינו בטל, כמו"כ י"ל דתענית אסתר לא תיבטל, שהיא מסדר היו"ט של פורים.

וכה כתב הרמב"ם בענין הפורים (פ"ב מהל' מגילה הי"ח): ואע"פ שכל זכרון הצרות יבטל, שנאמר (ישעיהו סה, טז) 'כי נשכחו הצרות הראשונות כי נסתרו מעיני', ימי הפורים לא יתבטלו, שנאמר (אסתר ט, כח) 'וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם', עכ"ל.

ויש לדון בלשון הרמב"ם, מהא דפתח דבריו 'ואע"פ שכל זכרון הצרות יבטל' וכו' ואמר שעכ"ז ימי הפורים לא יעברו, משמע שלענין ימי הפורים,

גם הקשור ל'זכרון הצרות' לא יתבטל, שכן כל זה נכלל בהא דימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים. ולפ"ז לכא' ה"ה תענית אסתר נמי לא תבטל, ויל"ע. [ראה לשון הר"ן (תענית דף ז ע"א מדפי הר"ף) בשם הראב"ד: י"ג [אדר] אינו דומה לשאר תעניות, דזכרון הוא לנס שנעשה בו וכו', ע"כ. עוד ראה פי' ראב"ע (אסתר ט, לא); ולשון הרמב"ם (פ"ה מהל' תעניות ה"ה), ודו"ק].

תשובה א. הפסוק נאמר על תעניות אחרות

כתב הרמב"ם (פ"ה מהל' תעניות הי"ט, הובא בשאלתנו בקצרה): כל הצומות האלו עתידיים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידיים להיות ימים טובים, וימי ששון ושמחה. שנאמר (זכריה ח, יט): 'כה אמר ה' צבאות, צום הרביעי וצום החמישי, וצום

השביעי וצום העשירי, יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, והאמת והשלום אהבו'.

והנה בשאלתנו דייקנו מתחילת דברי הרמב"ם, שכתב 'כל הצומות האלו עתידיים ליבטל לימות המשיח', שאף תענית אסתר תבטל בימות המשיח. אמנם באור אברהם (פ"ה מהל' תעניות הי"ט) דייק מסוף דבריו להיפך, שמכך שהביא על כך פסוק שעוסק בארבעה תעניות, משמע שתענית אסתר לא תבטל לימות המשיח. ואם כן הדבר עולה בקנה אחד עם מה שכתב (פ"ב מהל' מגילה הי"ח), ש'זכרון הצרות' של פורים לא יתבטל, והיינו תענית אסתר.

תשובה ב. המגיד משנה חזר על דברי הרמב"ם

המגיד משנה (תעניות שם) כתב: כל הצומות האלו עתידיים ליבטל וכו'. שנאמר יהיה לבית יהודה לששון וכו'. והאמת והשלום אהבו.

וברץ כצבי (חנוכה ופורים סי' כב אות ו; ח"א קונטרס המועדים סי' לא אות ו) תמה, מה הוסיף המגיד משנה על דברי הרמב"ם. וביאר כנ"ל, שהמגיד משנה בא להדגיש בכך, שהרמב"ם הביא פסוק שנוגע רק לארבע הצומות, ולא לתענית אסתר, משום שהיא איננה בטלה לעתיד לבוא [וראה להלן (תשובה כח) מה שיש לדחות בזה].

תשובה ג. הטור הביא פסוק כולל

הטור (או"ח סי' תק"פ) כתב בסוף דיני התעניות: ולעתיד לבוא הקדוש ברוך הוא עתיד להפכם לששון ולשמחה, דכתיב (ירמיהו לא, יב) 'והפכתי אבלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם', וכן יהי רצון במהרה בימינו אמן.

וברץ כצבי (שם) ביאר, שהטור הביא פסוק זה, כדי לומר שהוא כולל גם תענית אסתר, שאף היא איננה נוהגת לעתיד לבוא [והמגיד משנה (שם) בא להוציא מדעתו, ולכן הדגיש שלדעת הרמב"ם (שם) אינו כן, אלא תענית אסתר נוהגת לעתיד לבוא. וראה עוד בתשובות הבאות בדעת הרמב"ם והמגיד משנה].

ויש להעיר על דבריו, שתענית אסתר לא הוזכרה באותו סימן בטור, וגם לא בסימנים הקודמים [ומכל מקום יתכן לומר בדוחק, שהטור רצה לרמוז על ענין זה].

תשובה ד. החובה היא עד שיבנה בית המקדש

כתב הרמב"ם (פ"ה מהל' תעניות ה"ה): ונהגו כל ישראל בזמנים אלו להתענות בשלשה עשר באדר, זכר לתענית שהתענו בימי המן. שנאמר (אסתר ט, לא) 'דברי הצומות וזעקתם' [וראה בתשובה הבאה גירסא אחרת בדבריו].

וכתב המגיד משנה (שם), שהרמב"ם תלה ענין זה במנהג, לפי המבואר בגמרא (ר"ה יח, ב), שבזמן שיש שלום, דהיינו כשיבנה בית המקדש, תעניות אלו יהפכו לששון ולשמחה. וכאשר אין שלום ואין גזירה ידועה, רצו מתענים ורצו אין מתענים, חוץ מתענית תשעה באב, כיון שנכפלו בו צרות. וסיים: ועכשיו נהגו הכל, כמו שכתב רבינו, והרי הן חובה על כל ישראל עד שיבנה בהמ"ק.

ויש שהבינו מדבריו, שהדברים מוסבים [אף] על תענית אסתר, שעליה דיבר הרמב"ם, ומכל מקום כתב שהחובה היא רק עד שיבנה בית המקדש, אך לעתיד לבוא תענית זו אינה נוהגת.

אך יש לתמוה על כך, שבגמרא (שם) לא מוזכרת תענית אסתר, אלא הובא פסוק שעוסק בארבע התעניות על חורבן בית המקדש. ואף אם נאמר שהרמב"ם סבר שתענית אסתר דינה שוה להן, מדוע דווקא על תענית אסתר כתב הרמב"ם שהיא תלויה במנהג, ואילו על התעניות האחרות, שענינן מפורש בגמרא, לא הזכיר ענין זה [וראה בתשובה הבאה].

תשובה ה. המגיד משנה גרס 'ובשלשה עשר'

המגיד משנה (שם) בהמשך דבריו כתב: 'ובשלשה עשר' וכו'. תענית זה [תענית אסתר] לא נזכר בגמרא, אבל נהגו בו. ואמרו קצת מפרשים שמה שאמרו פרק קמא דמגילה (ב, א) 'זמן קהלה לכל היא', רוצה לומר זמן תענית, שנקהלו הכל בשושן ב"ג באדר להתענות עם מרדכי ואסתר, ועל זה סמכו להתענות.

ומבואר בדבריו שגרס בדברי הרמב"ם (שם) כדלהלן: ונהגו כל ישראל בזמנים אלו להתענות [בתעניות שהוזכרו לפני כן]. ובשלשה עשר באדר, זכר לתענית שהתענו בימי המן [ונראה שזוהי הגירסא הנפוצה יותר בדבריו]. ולפי זה נמצא, שמה שכתב הרמב"ם בתחילת דבריו מוסב על הצומות האחרים, ועל כך נסובו דברי המגיד משנה, שכתב שהצומות הן עד בנין בית המקדש. אך לענין תענית אסתר לא דיבר כלל, ואפשר שתענית זו נוהגת גם לעתיד לבוא [ומיושבת הקושיה הנ"ל].

תשובה ו. בבית שני נהג הצום

בנין שלמה (למהר"ש הכהן מוילנא, סי' נו) כתב, שבזמן בית שני לא היו מקריבים קרבן תודה בתענית אסתר, כיון שהתענית נהגה בזמן זה [וכתב שלפי זה לכאורה אין לומר 'מזמור לתודה' בתענית אסתר, וראה מה שביאר בטעם המנהג לאמרו].

ומבואר שסבר, שמה שנאמר בגמרא (שם) שבזמן בית המקדש הצומות הן לששון ולשמחה, לא נאמר על תענית אסתר [שבאמת לא הוזכרה שם, וכנ"ל]. ואם כן יש מקום לדון, שאף לעתיד לבוא נוהגת תענית זו.

תשובה ז. המועדים לא יתבטלו כלל

הרדב"ז (שו"ת ח"ב סי' תרסו) כתב, שחלילה לומר שיתבטלו המועדים לעתיד לבוא, שהרי נאמר (דברים יג, א) 'לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו', אלא שלעתיד לבוא תרבה הטובה והשמחה והמנוחה, עד שיהיו כל הימים שוים אצל בני האדם, כאילו נתבטלו המועדים. אבל ימי הפורים יהיו נזכרים ונעשים, אף על פי שאינם מן התורה, כי יהיו ישראל זוכרים הצער, וכי נמכרו למיתה, וכל מה שאירע להם באותו זמן.

ובאור אברהם (שם) דייק מדבריו, שזכרון הצרות של פורים לא יתבטל לימות המשיח, ולפי זה נראה שלא תתבטל תענית אסתר, שהרי יסודה הוא לזכור את אותן הצרות.

תשובה ח. מתענים זכר לתענית

זאב יטרף (ראש חודש וחדשי השנה, פרק צט, עמ' שפו ואילך) הביא שמטו בבי מדרשא בשם הגרי"ז, לדייק מלשון הרמב"ם (מגילה שם), שתענית אסתר לא תתבטל, משום שהיא בכלל 'זכרון הצרות' [כמבואר

בשאלתנו]. ותמה, שאפילו אם נאמר שתענית אסתר דינה כפורים לימות המשיח, מדוע שלא תהפוך לששון ולשמחה, כפורים ממש.

ותירץ לפי דברי הרמב"ם (תעניות פ"ה הלכה א-ה), שבארבע התעניות מתענים מחמת הצרות שאירעו בהן, אך תענית אסתר מתענים בה זכר לתענית שהתענו אז, ובאופן זה לא שמענו שהדבר עתיד להתהפך לששון ולשמחה.

תשובה ט. כל התפילות בטלות

עוד כתב זאב יטרף (שם), שאפשר שמטעם אחר תתבטל תענית אסתר לימות המשיח, משום שמבואר בילקוט שמעוני (רמז תתנד), שכל התפילות בטלות לעתיד לבוא, והודיה אינה בטלה. ואם כן יתכן, שכשם שכל התפילות בטלות לעתיד, כך תתבטל עמהן אף תענית אסתר, שיסודה משום תפילה [אך אין בכך סיבה שתתהפך לששון ולשמחה].

תשובה י. מתענים גם באדר ראשון

רץ כצבי (שם) העמיד הספק כך, האם תענית אסתר ופורים הם כיחידה אחת, וקשורים זה בזה, וכשם שפורים לא יתבטל כך גם תענית אסתר תנהג לעתיד לבוא. או שתענית אסתר עומדת בפני עצמה, ונמצא שאף על פי שפורים לא יתבטל לעתיד לבוא, מכל מקום תענית אסתר תתבטל.

והביא מה שכתבו באוצר הגאונים (מגילה אות לה), שבשנה מעוברת, מתענים גם ב"ג אדר ראשון, כמו ב"ג אדר שני. ויש ללמוד מכך, שתענית אסתר אינה קשורה וצמודה לימי הפורים, שהרי את הפורים חוגגים רק באדר שני, ואילו את תענית אסתר מתענים גם באדר הראשון. ואם כן יתכן, שלעתיד לבוא אף שפורים לא יתבטל, תענית אסתר תתבטל [וכעין הדברים הללו כתבו בקובץ מסורה (ח"י עמ' נ), אך הוסיפו שם שלא קיימא לן כדעה זו].

לתשובות רבות נוספות, ותשובות מרנן ורבנן גדולי התורה בדורינו, ראה בקובץ 'עיון הפרשה' (גליון קפה).
כל הזכויות שמורות למפעל 'עיון הפרשה'. ניתן להשיג את הקובץ בבתי המדרשות, ובכתובת lyun1@iyun.co.il

הגרי"ש סטורץ שליט"א - לפרשת ויקרא

איסור נתינת דבש בקטורת

איתא בברייתא (סדר פיטום הקטורת, בסדר התפילה): 'ועוד תני בר קפרא, אילו היה נותן קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה. ולמה אין מערבין בה דבש, מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה'.'

וצריך ביאור שהרי כבר ביאר התנא שאין נותנים משום שאי אפשר לעמוד בריחה, ומדוע חזר והקשה 'ולמה אין מערבין בה דבש'. ועוד צריך ביאור מהו הקושיא למה אין מערבין והתירוץ מפני שהתורה אמרה, והרי הוא פסוק מפורש ומדוע וכל בר בי רב יודעו, ומדוע צריך התנא לפרש שאין מערבין משום שיש איסור.

א. יש להעיר שבירושלמי (יומא פ"ד ה"ה) הובא סדר פיטום הקטורת, ושם שנו: 'תני בר קפרא הפטמין שבירושלים היו אומרים, אילו היה נותן לתוכה מעט דבש, לא היה כל העולם כולו יכול לעמוד בריחה'. ולא הוזכר כלל המשך הברייתא ולמה אין נותנין.

ב. ובעיקר הקושיא אדרבא הוא גופא הסיבה מדוע לולי איסור התורה היו הפטמים מפטמים את הקטורת בריח ערב כ"כ דאין אדם יכול לעמוד מפני ריחה. והכי איתא בספרא (כאן). וכן נראה בירושלמי. וכן איתא בכס"מ (פ"ה מאיסור"מ ה"ב) דהתנא נקט דבש, מפני שהפטמין אומרים שהדבש יפה לקטורת, וע"ז משיב התנא דגזירת הכתוב שלא להכניסו.

ג. ולעצם פירוש הברייתא והכי איתא בספרא (דבורא דנדבה פרשה יב פרשתא יב רמז ד-ה): 'אין לי אלא המרובה הממועט מנין, ת"ל וכל דבש. אין לי אלא הוא עצמו עירובו מנין, ת"ל וכל דבש. אין לי אלא דברים שאין הדבש יפה להן. דברים שהדבש יפה להם מנין, שהפטמין אומרים יפה הדבש לקטורת, מנין, ת"ל וכל דבש. מה ת"ל כל שאור, ומה ת"ל וכל דבש, לפי שיש בשאור מה שאין בדבש, ובדבש מה שאין בשאור, שאור הותר מכללו למקדש, ודבש לא הותר מכללו למקדש, דבש הותר בשירי מנחות, שאור

מן השמים הוא משום שאינו בכלל בשר. אלא דקשה מה שכתב כאן רש"י שהכל היה מותר לאדם הראשון.

תירוץ ב. הכל היה שלו היינו של הקב"ה

הכלי חמדה בספרו חמדת ישראל (דיני ב"נ אות ב') כותב לבאר ע"פ שכתב החתם סופר (או"ח סי' ק"פ) דבקרבת דלא כתיב ולקחתם לכם אין צריך שיהיה שלו אלא שלא יקריב קרבנו של אחר, אבל כל שאינו של אחר אע"ג דאינו שלו לא אימעט שלא יהיה כשר להקרבה, נמצא דמה דפסול גזל להקרבה היינו משום דרשות אחר מעכב עליו שלא יוכל להיות של גבוה, א"כ אז דהיה הכל של גבוה ולא היה של אחר כיון דגם לבניו היה אסור אכילת בשר, א"כ שפיר ה' יכול להקריב, וכוונת המדרש דהכל היה שלו לא קאי על אדם, אלא על הקב"ה, דהכל היה משל הקב"ה ולא הופקר לאדה"ר ובניו שיהיו יכולין לזכות בה, וא"כ ממילא ל"ש בזה גזל ה"ה אתם לא תקריבו מן הגזל והיינו מה שיהי' רשות אחר מעכב עליו.

תירוץ ג. היו שלו למלאכה

עוד נראה ליישב דאף שהיה אסור באכילה, מ"מ היה מותר לו להשתמש בבהמות ולחרוש בהם או לרכב עליהם, וכדאיתא בגמ' בסנהדרין שם, מיתבי ורדו בדגת הים מאי לאו לאכילה לא למלאכה. ובאמת היה לאדם הראשון קנין פירות בבהמות והופקעו מגבוה לענין מלאכה, ורק לאכילה לא הופקעו, ולכן שפיר כותב רש"י שהכל היה שלו.

לפרשת פקודי

ברכת משה לאחר סיום מלאכת המשכן

וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אתם משה (לט, מג)

אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה, ידכם ויהי נועם ה' אלקינו וגו' (תהלים צ, א). והוא אחד מי"א מזמורים שבתפלה למשה (רש"י) בספר חסידים (סי' תתרכ) כתב, כשאדם גומר מלאכה גדולה צריכה ברכה. ומביא ראיה מכאן, כשכלו מלאכת המשכן ברך אותם משה. עוד כתב ספר חסידים: ואם תאמר, ולמה נאמר 'ויברך אותם משה' שתשרה שכינה במשכן, והלא כבר הבטיחו הקב"ה 'ושכנתי בתוכם' (לעיל כה, ח), אלא שהיה ירא שמא יגרום החטא, ושמא משה או בצלאל לא כווננו לתקן כמו שנצטוו, ע"כ. ומבואר בספר חסידים שמשה ברך אותם: 'יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידכם' וכמו שפרש"י. וצ"ע טובא, דבסימן שאחר זה (תתרכא) כתב הספר חסידים, וז"ל: מה ברכה ברכם בשביל מלאכת המשכן, ברכם כהנים, שהרי סמך לברכת כהנים 'ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן' (במדבר ז, א), ע"כ. ולכאורה דבריו סותרים, דקודם כתב שהברכה היתה 'שתשרה שכינה' וכמו שפירש"י כאן, ואילו בסי' שאח"ז כתב שברך ברכת כהנים.

תירוץ א. חילוק בין גמר המשכן לגמר הקמתו

כתב החתם סופר (שו"ת, או"ח סי' קנו), בספר חסידים סי' תת"ך כתב כל הגומר ענין גדול יברך ה"ת ויברכם כמו מרע"ה בגמר מלאכת המשכן שבירך יה"ר שתשרה שכינה, ושלמה ע"ה בגמר בהמ"ק ודוד ע"ה דברכי' ארונה היבוס, ושוב בסי' תתרכ"א מיד כתב, מה ברכה בריך מרע"ה במלאכת המשכן ברכת כהנים משו"ה סמך ברכת כהנים ליום כלות משה להקים המשכן ע"ש. ונראה דבריו סותרים, לעיל אמר שבירך יה"ר שתשרה שכינה וכפירש"י פרשת פקודי.

ונ"ל לעיל קאמר בגמר מלאכת המשכן שזה היה ביום כ"ה כסליו כמ"ש מג"א ריש הל' חנוכה בשם פסיקתא, ואחר שהניח בכל גמר ענין יש לברך אם כן מה ברכה בריך במלאכת המשכן, אין כוונתו בגמר מלאכת הפועלים אלא בגמר הקמתו ביום ר"ח ניסן, ע"ז אמר אז היה מברך ברכת כהנים.

תירוץ ב. ברכה כמה שהשיגו ואח"כ ברכה על שאר דברים
בשאלת חמדת צבי (שו"ת, ח"א סי' יז אות יח) כתב, שתחילה יש לברך שיזכו להשיג ולמלאות את התפקיד שבעבורו טרחו ועשו את הכל, ואח"כ יש לברכם שיזכו לברכה המשולשת בתורה דהיינו כל מיני ברכות בגשמיות ורוחניות שנכללות בברכת כהנים.

לא הותר בשירי מנחות, הא לפי שיש בשאור מה שאין בדבש, ובדבש מה שאין בשאור, צ"ל כל שאור וצ"ל כל דבש. ע"כ. [והובא הספרא בתוס' (כריתות ו. ד"ה אם)] ולפי זה ניחא הברייתא דהתנא הקשה מפני אין מפטמין, דע"י תערובת ופיטום וקורטוב דהוא פחות הרבה מכזית שרי. וביאור דהדרשה הוא מ'כל', ומוא"ו דוכל דאפילו ע"י תערובת או משהו אסור. [ראה רדב"ז (ח"ג סי' תקכז), ברכ"י (או"ח סי' קלב סק"י)].

ד. או כפי שכתב הבאר שבע (כריתות ו.) דהתנא הקשה, מדוע לא הכניסו דבש שהרי הוא יפה, והשיבה דיש איסור תורה. [ואינו דבר פשוט לבר בי רב דאיסור הקטרה הוא גם במזבח הפנימי, דהאיסור איירי לגבי קרבנות ומזבח החיצון, ולולי דרשת התנאים היה מקום לומר דלגבי קטורת ומזבח הפנימי לא נאמר איסור, וצריך התנא להשמיענו דהכל בכלל האיסור].

ה. ביצועות מלכו (או"ח סי' יג) כתב, דהטעם דאין הדבש בטל, דבקטורת אזלינן בתר ריחה, ומאחר ואין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, היינו הטעם דהוא נחשב לנותן טעם לשבח ואינו בטל. ולפי זה יש מקום לברר את הברייתא דאחר שחידש דאין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, אז מבעי להביא שיש איסור תורה לערב דבש, דהוא נותן טעם לשבח. ובאמת בתורת כהנים הנ"ל קצת משמע שיש לימוד הן על הצד שהוא גרוע והן על הצד שהוא משובח, ומשמע שיש חידוש בכל צורה, ולהנ"ל מבואר.

הגר"ש חזקיה שליט"א - לפרשת ויקרא

זכות אדם הראשון בבהמות הארץ

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" (א, ב)

אדם, למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל (רש"י)

איתא בסנהדרין (נט, ב): אמר רב יהודה אמר רב, אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה, דכתיב 'לכם יהיה לאכלה'. ולכל חית הארץ' (בראשית א, כט-ל), ולא חית הארץ לכם, ע"כ. וברש"י (סנהדרין שם ד"ה לא הותר וד"ה כירק עשב) מבואר, שלא הופקרו הבהמות לאדם הראשון ועדיין היו של גבוה, ורק לאחר שהותר בשר באכילה, הופקעו הבהמות מגבוה וניתנו לבני אדם [וכן משמע בעוד ראשונים שם. וכעין מה שמצאנו (ברכות לה, א) שמי שלא מברך על מאכל, נחשב המאכל גזל בידו]. וצ"ב לפ"ז, אמאי הכא נקט רש"י לשון 'שהכל היה שלו', הרי הבהמות לא היו שלו, אלא של גבוה.

תירוץ א. האיסור היה איסור הריגה בלבד

בשערים המצויינים (בנדיקט, בראשית) כתב לבאר שיטת רש"י ע"פ מה שכתב בפרשת בראשית (א, כט) אקרא 'ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע' וכתב רש"י לא הרשה לאדם ולאשתו להמית בריה ולאכול בשר. והביאור הוא דכל האיסור לאדם הראשון היה רק איסור הריגה, אבל בהמה שמתה מאליה לא היה איסור לאדם הראשון לאכלה, ובזה מבאר גם את דברי הגמ' בסנהדרין שם היה רבי יהודה בן תימא אומר אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין הציץ בו נחש וראה בכבודו ונתקנא בו ומבארת הגמ' דמיירי בבשר היורד מן השמים. ולרש"י מבואר שפיר כיון שלא היה איסור לאדם לאכול בשר אלא רק הריגה לכן שפיר הותר לאכול בשר היורד מן השמים.

ובזה מבאר את דברי רש"י הכא שכתב 'שהכל היה שלו', דהוא לשיטתו דאיסור בשר לאדם הראשון היה איסור הריגה בלבד ובמתה מאליה הותר לו לאכילה, ולכן שפיר כתב רש"י שהכל היה שלו.

אמנם מביא שם את שיטת היד רמ"ה בסנהדרין שם שכתב דלא הותר לו בשר לאכילה לאו דאצטוי עלויה בפירוש קאמרין אלא לא הותר לו קאמרי' דמסתמא כל הנבראות שהיו בעולם היו אסורות לו כעבד זה שאין לו רשות ליהנות משל רבו עד שיטול רשות הימנו ומאי דאשתרי ליה אשתרי ובשר דלא אשתרי ליה לא אשתרי. ולדבריו צריך לומר מה שהותר בבשר היורד

אוצר היסודות והחקירות

מרבתינו מעתיקי השמועה, בכל חלקי התורה, מתוך הספר 'דרישה וחקירה', בעריכת יהושע לינטופ

עניני קרבנות - לפרשת ויקרא

קרבן - מחוסר כיפורים

ארבעה הן הנקראין מחוסרי כפרה: הזבה, והיולדת, והזב, והמצורע, ולמה נקראו מחוסרי כפרה שכל אחד מהן אף על פי שטהר מטומאתו וטבל והעריב שמשו עדיין הוא חסר ולא גמרה טהרתו כדי לאכול בקדשים עד שיביא קרבנו, וקודם שיביא כפרתו אסור הוא לאכול בקדשים כמו שביארנו בפסולי המוקדשין (רמב"ם פ"א מהל" מחוסרי כפרה ה"א).

הקרבן של מחוסר כיפורי בא לשני דברים:

- א. לטהר ולהתיר באכילת קדשים.
- ב. משום חובת הבאה. והם שני דינים חלוקים, שלענין הטהרה קרבן אחד עולה לכמה טומאות כמו בטבילה, אבל ענין החיוב הבאה, כל טומאה בפני עצמה יש לה מחייב.

חידושי הגר"ז (ס"ה). הוצא נשיעורי הגר"ד פונדסקי (פסחים נט, א אות קג), ונשיעורי הגר"ז פונדסקי (זכחים לג, א אות מה).

קרבן - מליחתו

מצות עשה למלוח כל הקרבנות קודם שיעלו למזבח שנאמר על כל קרבן תקריב מלח, ואין לך דבר שקרב למזבח בלא מלח חוץ מין הנסכים והדם והעצים, ודבר זה קבלה ואין לו מקרא לסמוך עליו, ומצוה למלוח הבשר יפה יפה כמולח בשר לצלי שמהפך את האבר ומולח, ואם מלח כל שהוא אפילו בגרגיר מלח אחד כשר (רמב"ם איסורי מזבח פ"ה ה"א)

האם אפשר למלוח קרבן בסוכר במקום במלח, שאפשר שהוא מין ממיני המלח. והאם יש בכך משום 'כל שאור וכל דבש לא תקטירו'.

ולא שו"ת הלכות קטנות (ח"א סי' ריח), וליונים לתורה (למהר"י ענגיל, כלל מ).

האם היא מהכשר הקרבנות, או שגדר הדין הוא שמוטל על הגברא חיוב הקרבת מלח, שהמלח נחשב כקרבן. מהר"י ענגיל (ליונים לתורה אות מ).

קרבן - עולת חובה

האם עולת חובה [כגון עולת ראייה] חולקת שם לעצמה, או שיש עליו שם קרבן עולה, כמו עולת נדבה, אלא שנתחדש שחובה להביאה. ונפקא מינה אם אפשר להביאה בשותפות עם מי שאינו חייב. אול"ר הספר"א (לגר"מ זמנא, עמ' לד), הוצא נחצלת הסרון (ויקרא ח"א עמ' לג).

קרבן - עולת ראייה

מתי מתחייב בעולת ראייה, האם כשם שיש לאדם חיוב ליראות בעזרה ברגל, כן יש עליו חיוב להביא עולת ראייה, ונמצא שמיד יש עליו שתי מצוות. או שמצות הבאת עולת ראייה מתחייבים בא רק כשבאים לעזרה. אהל יצחק (גיטין עמ' רפב) נקט הגר"א וסרמון.

קרבן - שיש לו תשלומין

חמשה דברים באין בטומאה ואינן נאכלין בטומאה: העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וזבחי שלמי צבור, ושעירי ראשי חדשים. הפסח שבא בטומאה - נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה (משנה פסחים עו, ב).

חמשה למעוטי מאי, למעוטי חגיגת חמשה עשר. דסלקא דעתך אמינא: כיון דקרבן ציבור הוא, וקביעא ליה מועד - תדחי טומאה. קא משמע לן: כיון דאית ליה תשלומין כל שבעה - לא דחיא שבת. ומדשבת לא דחיא - לא דחיא טומאה (גמרא שם).

מה שדבר שיש לו תשלומין אינו דוחה שבת וטומאה, יש לבאר בשני אופנים:

א. באופן זה אין טעם לדחות את השבת והטומאה, כיון שאפשר להקריבו בתשלומין, וכעין סברת 'עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר' [ראה רש"י (ביצה ג, ב ד"ה אפילו) לענין דבר שיש לו מתירין].

ב. באופן זה בטל ממנו הגדר של 'במועדו' (במדבר ט, ב; כח, ב), כיון שאין לו מועד דווקא ביומו.

הערות הגר"ז א' אלישיב (פסחים ס"ה ז'הגהה).

קרבן - תמורה

להיות התמורה קודש, כלומר הממיר בהמת קרבנו בבהמה אחרת, כגון שיאמר זו תהיה לקרבן תמורת זו, שתהיינה היא והתמורה שתיהן קודש, שנאמר [ויקרא כ"ז, י'] והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. וזה הכתוב מצות עשה הוא, כלומר שתצוה אותנו התורה להיות התמורה קדושה ולנהוג קודש בשתייהן [וכו'].

משרשי המצוה, שרצה השם ברוך הוא להטיל מורא בלב בני אדם בכל עניני הקדש, וכמו שכתבתי בבנין הבית הקדוש וכליה בסדר ויקחו לי תרומה עשה א', שם תראה על צד הפשט כוונתנו בחומר הגדול הראוי לנו לנהוג בקודש. ועל כן כדי לקבוע בלבנו מוראת ענין הקודש, צוה הכתוב לבל נשנה הדברים, אלא מכיון שנתקדשה הבהמה תהיה בקדושתה לעולם, ולא נחשוב להפקיעה מקדושתה ולהחליפה בבהמה אחרת, ואם יוציא הדבר מפיו, שתהפך מחשבתו וכל מעשהו ותהיינה שתיהן קודש, כי הוא בא במעשיו להפקיע קדושה, ותהיה להפך שתפשט יותר ותתפוש הכל.

והרמב"ם זכרונו לברכה כתב בטעם מצוה זו, ובמה שנצטוינו להוסיף חומש בפדיון הקדש, שירדה התורה לסוף מחשבת האדם ויצרו רע, שטבעו להרבות קניניו ולחוס על ממונו, ואף על פי שנדר והקדיש אפשר שיחזור בו וינחם וירצה לפדותו בפחות משווי לפיכך יוסיף חומש. וכמו כן יחליף בהמה שהקדיש בפחותה ממנה, ואם יותן לו רשות להחליף רע בטוב, יחליף טוב ברע, ולפיכך סתם הכתוב הדלת בפניו. ועוד האריך בענין זה וכתב, אף על פי שכל חוקי התורה גזירות הן, ראוי אתה להתבונן בהן (על) [וכל] שאתה יכול ליתן בו טעם תן. ויזכר הרב לטובה שסייע ידי עם דבריו במלאכתי זאת (החינוך מצוה שנב).

האם נחשבת קדושת פיו כמו בהקדש בעלמא, או שרק גזירת הכתוב היא שצריך אמירה בפה, אבל הקדושה חלה מפאת גזירת התורה.

אפיקי ים (ח"א סי' כד), וראה משנת נזיר (סי' סא).

קרבן עוף - מליקה

זר שאכל מליקה ר' חייא אומר חייב שתיים בר קפרא אומר אין חייב אלא אחת קפץ רבי חייא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי שתיים קפץ בר קפרא ונשבע העבודה כך שמעתי מרבי אחת התחיל רבי חייא לדון נבלה לכל נאסרה כשהותרה במקדש אצל כהנים הותרה לכהנים הותרה ולא לזרים יש כאן משום זרות ויש כאן משום מליקה התחיל בר קפרא לדון נבלה לכל נאסרה כשהותרה במקדש הותרה אין כאן אלא משום זרות (יבמות לב, ב).

זר שאכל כזית מחטאת העוף לוקה שתיים, אחת משום זר שאכל את הקדש, ואחת משום אוכל נבילה, שכל מליקה נבילה היא וכשהותרה לכהנים הותרה לא לזרים, והרי הן שני איסורין הבאין כאחד כמו שביארנו (רמב"ם מעשה הקרבנות פ"א ה"ט).

מבואר ביבמות לב, ב, שזר שאכל עוף קדשים מלוק, עובר בלאו של נבילה. ואם כן במה שכהן מותר לאכלה, האם התירה התורה לכהן לאכול נבילה זו, או שנתחדש שמליקת העוף מתרת איסור נבילה, כמעשה שחיטה, אלא שלא נחשב כמעשה שחיטה אלא לכהן, ולא לישראל.

ערוך לנר כריתות ז, ב, הוצא נחצלת הסרון (שמות עמ' תרד), והביא לעות זזה.

שתולים בבית ה'

טיפים בנושאי חינוך והתמודדות **הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א**

החובה לפנות לפסיכולוגים ותרופות במקרה הצורך - והזהירות הנצרכת

דעת מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

אחד שאל את הגרש"ז אויערבאך זצ"ל כיצד להתייחס לענין פסיכולוגיה, כי לכאורה לומדים על גויים, אם מותר להשתמש בזה. ואמר, אם זה מסייע, למה לא (חכו מתקים פרק "חינוך").

דעת מרן המשגיח הרב וולבה זצ"ל

משגיח צעיר שלח תלמיד למשגיח הרב וולבה זללה"ה, כשראה שאיננו יכול לטפל בו. ראה המשגיח שיש אצלו בעיה של מחלת נפש, ואמר שצריך לשלוח אותו לרופא. והוסיף בנימת ביקורת: "כתוב שכאשר ירד משה רבינו מההר ואמר לו יהושע "קול מלחמה במחנה", ענה לו משה "אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות אנוכי שומע". אומר הירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) אמר לו משה ליהושע אדם שהוא עתיד להנהיג שררה על ששים רבוא

ואינו יודע להבחין בין קול לקול. מנהיג צריך להבחין בין "קול לקול" והיית צריך להבחין שכאן אין זו סתם בעיה, אלא בעיה נפשית קשה!" ואמר שכאשר הוא מבחין בבעיית נפש הוא מיד שולח לרופא, כי מי שאינו מתמחה בתחום זה יכול לקלקל ח"ו ולא לתקן (אבני שלמה ח"א עמ' מז).

דעת מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

שאלה: בחורים רבים שאני מתמודד איתם, מתקשים בבעיות ולחצים נפשיים, ומבקשים ללכת לפסיכולוגים ויועצי נפש שונים. האם הרב מייעץ וממליץ ללכת לפסיכולוגים במקרי הצורך, ואם כן, האם דווקא לחרדים?

תשובה: אין שום צורך ללכת למטפלים ופסיכולוגים למצבים רגילים, כשבחור מרגיש לא טוב והוא מרגיש איזו עצבות. היום הולכים לכל נושא לפסיכולוג. 'פקודי ה' ישירים משמחי לב'. הוא רק צריך למצוא את הדרך הנכונה שלו ל'פקודי ה'. לכל אחד יש דרך משלו ל'פקודי ה' ודרך איך לעשות מהם 'משמחי לב'.

רק אם יש דכאון שהוא לא עובר וזה כבר בחינה של חולי ממש, כדאי ללכת.

לאיזה סוג מטפלים ללכת?

כדאי ללכת למטפלים חרדים, אפילו אם המטפלים החרדים מבינים פחות בתורת הנפש - ממטפלים שאינם חרדים, זה עדיף.

שאלה: בגלל שמטפל חרדי מבין יותר לנפשו של נער חרדי, וחי את עולמו של בני תורה?

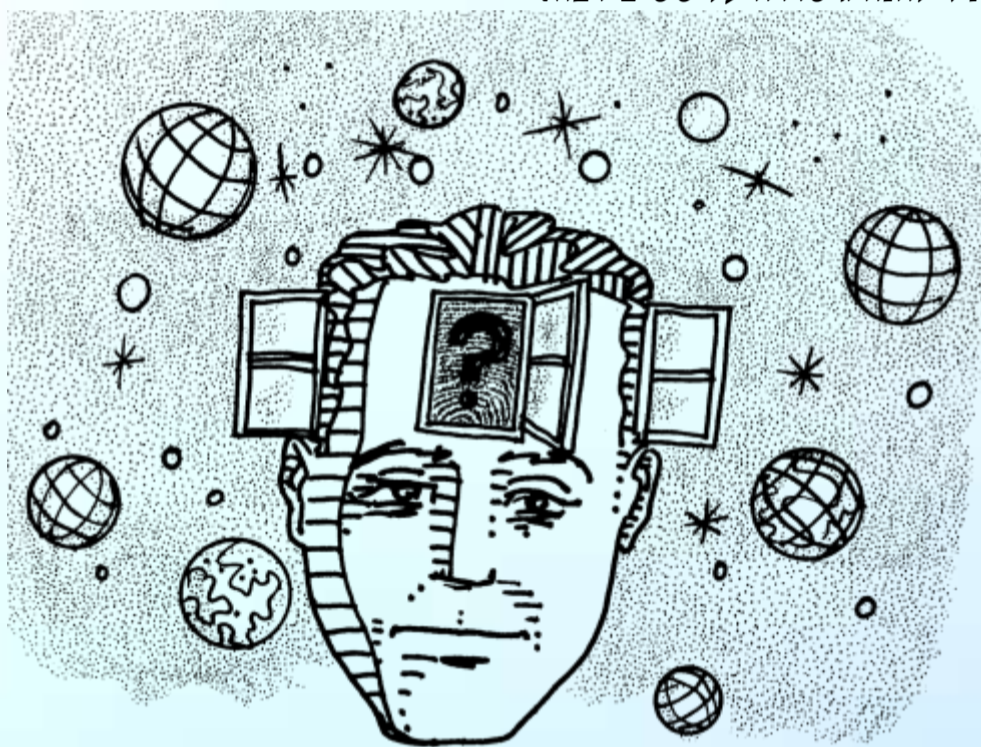
תשובה: לא, לא בגלל זה! אלא בגלל שלמטפלים חרדים יש סייעתא דשמיא (נפשי יצאה בדברו, עמ' 455).

דעת מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל

שאלה: היום ש"אכשר דרא" ונתחדשו טיפולים שונים לילדים מתקשים, כגון תרופות לריכוז, פסיכולוגים לבעלי קשיים רגשיים ועוד, האם מחובת ההשתדלות להיעזר בזה, או שיש לנהוג בזה בבחינת "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

תשובה: הרי המדובר הוא בילדים בעלי קשיים, א"כ ודאי שאם יש עצות כיצד להקל מעליהם צריך לעשות זאת. וילדים הם עדיין לא בגיל שאפשר לדרוש מהם להתמודד לבד עם קשיים מעין אלו. וכמו מי שעיף עליו לישון, כך הדבר הזה.

אמנם בודאי שלפני שפונים לעזרה חיצונית יש לשקול ולברר היטב האם אכן הילד זקוק לעזרה ושאכן זה העזרה הנכונה, שאם לא כן אפשר לקלקל במקום לעזור. וכמו"כ כאשר צריכים לשלוח ילדים לשיעורים שיש בהם משום רפואה או טיפול במתקשים, יש מאד להזהר שלא יהיו תחת השפעת אחרים שרחוקים מהתורה, שלא יתכן שמפיהם יצאו רק דברים נקיים, וכמובן שזה מאד מזיק לנפש הילד, ושלא יצא

שכרו בהפסדו (הגר"נ קרליץ שליט"א, יתד נאמן מוסף שבת קדש ער"פ תשע"ג).

לתגובות, ולהצטרפות לרשימת התפוצה של הגר"י פליסקין, ניתן לפנות לכתובת ymp803@gmail.com

ביאורי תפילה

כוונות על דרך הפשט בתפילה, מתוך הספר 'תפילת כל לב' **הרה"ג רבי אריה יהודה פרידנר שליט"א**

לפורים - על הניסים

על הניסים

לשון נס בתורה הוא בפרשת עמלק [שמות י"ז טו'] ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' ניסי פרש"י הקב"ה עשה לנו כאן נס גדול. וכן בפרשת ואתחנן [דברים ד' לד'] או הנסה אלוקים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי פירש רש"י הכי עשה ניסים שום אלוה ומצינו נס שהוא קולנס גבוה בענין נחש הנחשת ושם פירש רש"י ולפי שהוא לאות ולראיה קוראו נס לכן נראה לי שלשון נס היא ישועה מפורסמת וברורה שהיא מחוץ לגדרי הטבע. ונקט לשון זה כדי ללמד שלמרות שהישועה בחנוכה ובפורים היתה דרך מעשה אדם ובהשתדלות, היה ברור שהכל בנס כמו דבר שעומד גבוה על נס שכולם רואים אותו.

ועל הפרקן

לשון פדות הפרשה והבדלה שפדית והבדלת והפרשת את אבותינו מגזירות היונים

ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות

התשועה היתה על ידי שנתת להם גבורה להלחם למרות היותם חלשים. ויש בזה שבח יותר מאשר אם התשועה היתה ללא שהיו נלחמים כלל בגדר של ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. וכמו שמצינו במדרש איכה ארבעה מלכים ביקשו ישועה מה' מה שביקש זה לא ביקש זה דוד אמר ארדוף אויבי ואשיגם עד כלותם. והיה הקב"ה מאיר לו בזיקים וברקים הה"ד [בתהילים] כי אתה תאיר נרי. אסא אמר אני אין בי כח להרג אלא אני רודף אותם ואתה עושה. יהושפט אמר אני אין בי כח לא להרג ולא לרדוף אלא אני אומר שירה ואתה עושה וחזקיה אמר אני אין בי כח לא לרדוף ולא להרוג ולא לומר שירה אלא אני שוכב על מיטתי ואתה עושה וכו' ע"כ. וצ"ב לכאורה דוד המלך הוא בעל האמונה הגדול מכולם שהוא רגל רביעי במרכבה והוא המשורר ברוח קדשך וא"כ מדוע הוא דווקא מבקש לעשות את המלחמה בעצמו. אלא אמנם כשאדם עושה בעצמו יש חשד אולי הוא עושה השתדלות יתר מחוסר אמונה ועוד ישנה סכנה לכשיצליח יאמר כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה אבל מאידך בעל האמונה החזקה בדרגא העליונה יכול לראות את יד ה' דרך

המקרים למרות שהמקרה לא מראה בברור את יד ה' בכח בעל האמונה לראות זאת וזו היתה דרגת דוד המלך. ועוד בעל האמונה בדרגה העליונה יש לו כח לעמוד בקשיים מכח אמונתו לכן ביקש לקבל את הישועה על ידי ארדוף אויבי ואשיגם. ואכן הוא פירש את הזיקים והברקים שהיו שבאו במיוחד לטובתו כמו שאומר בתהילים כי אתה ה' תאיר נרי. ולפ"ז זו גם מעלתם של ישועות חנוכה ופורים שנגלתה דרך האירועים ותוך כדי השתדלות ובכל זאת היתה ניכרת לכל כנס.

שְׁעֵשִׁית לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵהּ הַזֶּה

סגולת הימים האלה הם כמו הימים ההם שהיו ימי ישועה כך זמן זה הוא זמן ישועה וכפי שאנו אומרים במועדים שמצוותם מהתורה מקדש ישראל והזמנים שהזמן של המועד הוא בריאה מיוחדת החוזר על עצמו מידי שנה בשנה כך הוא הזמן של חנוכה ופורים שנתקנו על ידי חכמים לזכר הניסים יש בהם בריאה מיוחדת הן מכח הנס והן מכל תקנת חכמים שחוזרים ובאים מדי שנה בשנה.

בַּיָּמִים מְרַדְכֵי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה

היות ועל ידיהם נעשה הנס נזכרים הימים על שמם.

בְּשַׁעֲמֵד עָלֵיהֶם הָמֵן הָרָשָׁע

בא ללמדנו גודל רשעת המן שנאמר בו שעמד עליהם ולא על עמך ישראל כי בחנוכה לא רצו להרוג את הגופות רק את עם ישראל כעם ששומר את התורה וללא התורה לא היו גוזרים עליו גזרות אבל המן שנא כל יהודי ויהודי ורצה להורגו בלא קשר לשמירת התורה והסיבה בגלל שאחד מבני עם זה לא נהג בו בכבוד הפעיל את רשעותו במידה בלתי מוגבלת בעונש הגדול ביותר שיכול להיות

בְּקֶשׁ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגַּ וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים

צ"ב מהם שלושת הלשונות האלו של להשמיד וכו'. וי"ל בתחילה כאשר נודע לו עם מרדכי כתוב ביקש להשמיד וכאשר בא לבקש מהמלך להשמיד אמר לאבדם וכאשר שלח ספרים ביד הרצים כתב את שניהם והוסיף להרג. וכשמרדכי מראה לאסתר את פשתן כתב הדת נאמר רק להשמידם. ואסתר אומרת למלך במשתה היין להשמיד להרג ולאבד אבל כשמתחננת לפניו להעביר את רעת המן האגגי אומרת רק אשר כתב לאבד את היהודים. ויש שכתוב רק הרג ואבד ובשושן הבירה הרגו היהודים ואבד וכו'.

ונראה לומר שאלו שלוש דרגות בשנאה לאבדם על פי הפסוק אבד תאבד את כל המקומות אשר עבדו שם הגויים פירשו רש"י ורבינו בחיי ע"פ חז"ל מכאן לעוקר עבודה זרה שישרש אחריה כלומר יפעל שלא יראה כל זכר ממנה. להשמיד על פי הפסוק בישעיה [י"ב ב'] וטאטאתיה במטאטא השמד פירש המצודות כי תתרוקן מכל טוב ולא תשאר מאומה. נמצא שלשון השמד זה כנגד ההורגים כדי לקחת את השלל מהנהרג. ולהרג על פי הפסוק ברעה הוציאם להרג אותם בהרים. נמצא שלאבד הם כנגד השונאים הגדולים ולהרג כנגד שונאים קטנים ולהשמיד כנגד שהורגים לשם לקיחת ממון.

ומעתה יסוד שנאתו של המן החלה בענין הממון כמו שאומר המדרש שבשעה שעבר המן לפני מרדכי לא השתחוה לו והראה לו שהוא עבד שלו מחמת חוב שחייב לו ולכן כתב בתחילה להשמיד כדי לקחת ממוןם וכפי שכתוב ושללם לבוז. וכשהלך לבקש מהמלך להשמידם ידע שהמלך שונא אותם שנאה עמוקה לכן אמר לאבדם שיעקור אותם שלא יזכר שם ישראל

עוד. וכאשר כתב את האיגרות כתב לכל העם שיש בו את כל דרגות השנאה והוסיף להרג אלא בעלי השנאה הרגילה בתוך הגדר הרגיל של הלכה עשו השונא ליעקב. אבל אצל ישראל שהרגו בשונאיהם כתוב רק הרג ואבד ולא והשמד כי בבזה לא שלחו את ידם. אמנם בספרים ששלח מרדכי נכתב להשמיד ואולי נכתב כן לירא ולהפחיד אותם.

מִנְעֵר וְעַד זְקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד

ולפי הנאמר בהפרש שבדרגות השנאה יובן מדוע רצה להרגם דווקא ביום אחד כי חשש מבעלי השנאה הפחותה שיתנגדו להמשך ההריגה או להריגת הטף והזקנים או הנשים אחר שנתמלאה תאוותם הקטנה

בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֶדָר

האבן עזרא מביא שלושה הסברים מדוע קבע תאריך זה האחד כי בו מת משה ולא ידע כי גם נולד בחודש זה. פירוש שני בעבור חיבור העליונים במזל גדי למזל דלי שהוא מזל ישראל. ופירוש שלישי הנכון שכן יצא לו בגורל כי מהשם משפטו והשם האריך הזמן עד שיעשו תשובה וימלטו

וּשְׁלָלָם לְבוֹז

צ"ב מה בא ללמדנו אם כפשוטו מה משמעות לבזיזת השלל אם כבר מתו כל בעלי הממון שנבזז. ואפשר לומר שבא ללמדנו את קושי הגזרה שכאן רמוז שגם אחשוורוש שנא את היהודים ורצה להשמידם וכפי שמובא במדרש על שאמרה אסתר במשתה היין איש צר ואויב ונתכוונה להצביע על אחשוורוש ובה מלאך והסיט את ידה לכוון המן. והרמז כאן הוא שכתוב ושללם לבוז משא"כ אצל היהודים נאמרו הרג בשונאיהם ובבזה לא שלחו את ידם והסיבה פרש"י שלא יתן המלך עין צרה בממון וא"כ מדוע המן לא חשש לזה אלא שידע שגם המלך רוצה להשמידם ולא תהיה עינו צרה בשלל.

וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הַפְּרַתְּ אֶת עַצְתּוֹ

עצתו שקיבל מזרש אשתו וכל אוהביו שיעצו לו לבקש מן המלך לתלות את מרדכי. הפרה זו ביטול עוד לפני שהעצה מתקיימת כמו שמצינו בעל בלשון הפרה וחכם בלשון ביטול ולשון הפרה שהנדר לא חל כלל ללא הסכמת הבעל. גם כאן בשעה שבא לבקש לתלות את מרדכי כבר קרא המלך את מעשה בגתן ותרש ורצה להיטיב עם מרדכי נמצאת עצת זרש מופרת מיסודה.

וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחְשַׁבְתּוֹ

קלקול הוא תחילת ביטול דבר קיים. ותחילת מפלתו של המן היתה כאשר בא לבקש לתלות את מרדכי וציוה קח את הלבוש והסוס ועשה כן למרדכי היהודי וכפי שאמרה לו זרש אשר החילות לנפול לפניו וכו' כי נפול תיפול לפניו

וְהַשְׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֵאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ

הגמול המגיע להמן שהוא יענש הראשון ובתליה ואחר כך בניו ואחר כך שאר שונאי ישראל. וזו מידה כנגד מידה כי הוא רצה להרג תחילה את מרדכי לפני כל העם ודווקא בתליה לכן הוא נהרג לפני כולם ובתליה. והסיבה שרצה להורגו תחילה כי זה עוזר לו להרוג את כל היהודים ביום המיועד. וזה מה שקרה לו שתליתו עזרה ליהודים להרג בשונאיהם כמו שנאמר ואיש לא עמד בפניהם כי נפל פחדם וכו' כי נפל פחד מרדכי וכו' כי גדול מרדכי בבית המלך וכו'. וגדולת מרדכי באה כאשר נתלה המן ובא הוא במקום המן כמו שנאמר ויסר המלך את טבעתו אשר העביר להמן ויתנה למרדכי.

מחודדים בפין

חידונים על פרשיות השבוע והמועדים הרה"ג רבי מנחם אלינגר שליט"א

וכן מהרה"ג רבי ישעיהו גלינסקי שליט"א, לעילוי נשמת מרת זיוה בת רבי אליעזר הכהן ע"ה

20. איזה דבר במשכן הכינו מכמות של אחד מאלף ממה שהציע המן לאחשוורוש? (לח, כז; אסתר ג, ט)
21. היכן בגדים ולא ללבישה? (לט, א רש"י)
22. כנגד מה בפרשתנו תיקנו את מה שמבטל המגיפה אחר מות מאה בכל יום? (לח, כז בעל הטורים; מדרש רבה במדבר יח, כא; שו"ע או"ח מו, ג)
23. בתרגום יונתן בן עוזיאל שלוש מילים רצופות בנות תשע, שמונה ושבע אותיות. (לט, יא)
24. מי מת בחומש ויקרא באותו יום שעליו נכתב בפרשתנו? (מ, יז; ויקרא י, ו)
25. 29 פסוקים רצופים מתחילים באותה אות. (מ-ג-לא)
26. מילה בת שש אותיות שחמש מתוכן אותה גימטריא קטנה. (לח, כו)
27. מתי הושלם בניית הבית השני? (עזרא ו, טו)
28. מילה בת חמש אותיות, שנה אות קבל מילה אחרת באותו פסוק. (לט, לג)
29. אותה מילה מופיעה חמש פעמים, בשתי הפעמים הראשונות מסתיימת באות ה' ובשלוש פעמים שאח"כ בלי האות ה'. (מ-ה-ח)
30. שני תנאים ששם זה מופיע עליהם מעשה במדרש רבה פקודי. (פרשה נב, ג)
31. מי נכנס חי לגן עדן בגלל שעשה משכן? (יחזקאל כח, יג; דרך ארץ זוטא סוף פ"ו; מסכת כלה סוף פ"א)
32. פקודי - חמש אותיות. מה הפרשה הראשונה בתורה בת חמש אותיות?
33. בשלושה פסוקים רצופים, בראשון שלשה שמות אנשים, בשני חמישה ובשלישי שלשה. (לח-כא, כב, כג)
34. איזה דבר ציווה משה רבינו שלא כמו שאמר לו ה'? (לח, כא רש"י)
35. איזה דבר שהוצרך לבגדי הכהונה הגיע מגן עדן? (לט, בעל הטורים)
36. היכן מה שקרה בתאריך של חנוכה רמוז בגימטריה בפרשה? (לט, לב בעל הטורים)
37. מי נצטוו להקים משכן ואינו מעם ישראל? (מ, יח בעל הטורים)
38. מה הוזכר הרבה בפרשה, כנגד מה שבגללו לא הוזכר שם משה בפרשת תצוה? (בעל הטורים בסוף הפרשה ובעל הטורים בתחילת פרשת תצוה)
39. היכן 'ויכל משה', והיכן 'ויחל משה', והיכן בבראשית 'ויכל אלוקים'? (מ, לג; לב, יא; בראשית ב, ב)
40. באותו פסוק חמישה פעלים, מתוכם שניים שווים. (מ, כ)
41. שני דברים שאסור להסיח דעת מהם ברש"י בפרשה. (לט, לא)
42. מי גרם לחכמי ישראל למחות בו ע"י שלבש את אחד מבגדי הכהן הגדול? (קידושין סו.)

- הרה"ג רבי ישעיהו גלינסקי שליט"א**
לפרשת פקודי
1. המסיים את הראשון מ- 11 שלפני שיר של פגעים הוא ברכה בפרשתנו ונאמר בשבת ובמוצאי שבת. (לט, מג רש"י; שבועות טו:)
  2. מה ששאל יעקב את שרו של עשו טענו על משה רבינו בעקבות ההפרש בסכומי כסף בפרשה. מהו? (לב, כה רש"י; לח-כו, כז; בכורות ה.; חולין פא:)
  3. שנים מבגדי הכהן הגדול באות א'.
  4. מי נתן תכשיט במשקל מחצית השקל? (לח, כו רש"י; בראשית כד, כב רש"י)
  5. 4 פעמים בהפטרה שתי מילים הנקראות משני הצדדים בפסוק אחד. (מלכים א' ז, נא; מלכים א' ח, ח; מלכים א' ח, יח ח, כ)
  6. היכן חנייה נקראת מסע? (מ, לח רש"י)
  7. מה בפרשה 18 כנגד תפילת שמונה עשרה? (מ, כא בעל הטורים; ירושלמים ברכות ד, ג)
  8. היכן בתורה בפסוק אחד מופיעה פעמיים המילה פקודי? (במדבר ב, לב)
  9. מה משה לא היה יכול? (מ, לה)
  - על מי כתוב בויגש 'ולא יכול' ועל מי 'ולא יכלו'? (בראשית מה, א; בראית מה, ג)
  - על מי בשמות 'ולא יכלה'? (שמות ב, ג)
  - ועל שניים בוארא 'ולא יכלו'? (שמות ז, כא; שמות ח, יד ט, יא)
  - ועל מי שבפרשת בא 'ולא יכלו', הם גם בבשלח 'ולא יכלו'? (שמות יב, לב; שמות טו, כג)
  10. איזה ברכה מברכים על הבגד שמכפר על הרהור הלב או על גנבים? (ערכין טז.; ירושלמי יומא ז, ח; שו"ע או"ח סי' מו- א בהגה)
  11. כתונת מכנסים אבנט ומצנפת, היכן כתובים לא בחומש שמות בפסוק אחד? (ויקרא טז-ג, ד)
  12. צמד מילים מברכות השחר מופיע ברש"י בפרשתנו והוא אחד מ- 26 בהלל הגדול. (לט, ג רש"י)
  - ועל מה כותב הרמב"ן "כי לא נשמע עד היום ההוא לעשות כן"? (רמב"ן שם)
  13. אילו מילים בפרשה היו אומרים בשעת עשיית המשכן וכליו? (לט, א אור החיים)
  14. אחד משלושה חסרי הדעת, שהוא אחד משלושה מומים המוזכרים בפסוק אחד בשמות, שנה ניקוד נעשה ע"י חכמת לב שניתן לו. (לו, מה; לח, כג; לה, לה; שמות ד, יא)
  15. ספר עיוני ידוע מסיים שני פסוקים רצופים. (לט-טז, יז)
  16. שלושה פסוקים רצופים מתחילים באותה מילה. (לט-לה, לו, לז)
  17. מילה בפרשה, שנה סדר האותיות אחד משלושה רגלים. (מ, ג)
  18. איזה דבר עשה משה פעמיים או שלש בכל יום מימי המילואים? (מ, ב רמב"ן)
  19. איזה נס מיוחד בזהב בבניית המשכן? (לח, כד אור החיים)

- הרה"ג רבי מנחם אלינגר שליט"א**
חידון לפי סדר א-ב לפרשת פקודי
- א. מה עשו מתרומת מחצית השקל (לח, כז)
  - ב. חצי (שקל) (לח, כו)
  - ג. כינוי לשרשרות הנמצאות בקצה (לט, טו)
  - ד. תרגום של "זהב" "טהור" (לט, כה)
  - ה. הם, בלשון נקבה (לט, יד)
  - ו. מה עשו מ"שארית" כספי מחצית השקל (לח, כח)
  - ז. חוטים ממנו, שזרו בין חוטי הצמר והפשתן (לט, ג)
  - ח. אומן, נגר (לח, כג)
  - ט. כינוי למנורה (לט, לז)
  - י. מהדברים שנעשו מנחושת התרומה (לח, לא)
  - כ. דוד מים (לט, לט)
  - ל. להתיק (לח, כז)
  - מ. מילה שנכפלה, לרמוז על "עבוט" (לח, כא)
  - נ. מאבני החושן (לט, יא)
  - ס. כיסוי, הגנה (מ, ג)
  - ע. ממנו עשוי מכסה "האווהל" (לט, לד)
  - פ. חוטים הנשזרים (לט, ג)
  - צ. מלה המופיעה, לפחות 18 פעמים בפרשה (פרק מ')
  - ק. חתך דק דק (לט, ג)
  - ר. צורה גיאומטרית (לט, ט)
  - ש. פשתן (לט, כז)
  - ת. מתורגם "שיריון" ופיו כפול לתוכו (לט, כג)
- לפרשת ויקרא**
- א. ממילה זו לומדים, לא להקריב מהגזל (א, ב)
  - ב. מעורבות (ב, ד)
  - ג. מחזירים אותו, בתוספת חומש (ה, כג-כד)
  - ד. יוצא מפירות ואסור להקריבו (ב, יא)
  - ה. מהפעולות, שהכהן עושה בקרבן המנחה (ב, ח)
  - ו. מדרכי התשובה (ה, ה)
  - ז. קרבן (ג, א)
  - ח. מקריבים מתוך הקרבן (ד, יט)
  - ט. למקום כזה, מוציאים את פר כהן משיח (ד, יב)
  - י. לשם שופכים מהדם (ד, ז)
  - כ. מי מביא פר לחטאתו (ד, ג)
  - ל. מכאן שהמולק- חותך רק סימן אחד (ה, ח')
  - מ. שקר- בגידה (ה, כא)
  - נ. חלק הכהנים בקרבן מנחה (ב, י)
  - ס. מארבע רוחות (א, ה)
  - ע. חומר בעירה (ד, יב)
  - פ. חלב (א, ח)
  - צ. ממיני הבהמות (א, ב)
  - ק. מלא ג' אצבעות היד (ב, ב)
  - ר. לחם דק (ב, ד)
  - ש. קריעה לשתיים, בידיים (א, יז)
  - ת. בלי פגם (א, ג) שני כאלו, מביא העני, לקרבן (ה, ז)

דיבורים טובים

הלכות לשון הרע ורכילות לילדים, נערך עם איורי הרב יונתן גרשטין שליט"א
מתוך החוברת 'דיבורים טובים' - להשיג במודיעין עילית בטלפון 054-850-9977
 המדור נועד לעורר את לב המעיינים, לענין הלכה למעשה יש לשאול מורה הוראה מוסמך

ה. 'אוצר היסודות והחקירות' - חקירות ויסודות מרבתינו מעתיקי השמועה, מסודרים לפי סדר הא-ב. מתוך הספר 'דרישה וחקירה' בעריכת יהושע לינטופ.

ו. 'מרגליות שאול' - חידושים והתכתבויות מגדולי הדור, מכתבי הגאון הצדיק שאול מרגליות זצ"ל. באדיבות בני משפחתו שיבדלחט"א, והרה"ג רבי מרדכי שמחה ברנט שליט"א.

ז. 'מתיקות השבת' - דרשות, פנינים, משלים וסיפורים, בענייני שבת, מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'ומתוק האור', מאוצרו הגדול של הרה"ג רבי שלמה לוינשטיין שליט"א.

ח. 'שתולים בבית ה' - עניני חינוך, מהרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א.

ט. 'ביאורי תפילה' - כוונות ופירושים על דרך הפשט בתפילה, מתוך הספר 'תפילת כל לב', מאת הרה"ג רבי אריה יהודה פרידנר שליט"א.

מדורי הפרשה:

י. 'אוצרותיהם אמלא' - פנינים וסיפורים נפלאים, מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא', מדרשותיו של מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א.

יא. 'פניני פרשת השבוע' - פנינים וסיפורים נפלאים, מתוך סדרת הספרים 'פניני פרשת השבוע', מאת מגיד השיעור הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א.

יב. 'עשרה מי יודע' - קושיה בעניני הפרשה עם עשרה תירוצים, מתוך 'קונטרס התשובות' בקובץ 'עיון הפרשה' [וכל הזכויות שמורות להם], בעריכת יהושע לינטופ. ועוד שותפים על הפרשה מהרבנים הגאונים: רבי יהודה שמחה סטורץ שליט"א, ורבי שלום חזקיה שליט"א.

יג. 'זוארטים וסיפורים' - לשולחן השבת והחג, מהרבנים הגאונים: רבי שלמה קולדצקי שליט"א, רבי ברוך רובין שליט"א, רבי חיים איזנבאך שליט"א.

יד. 'מחודדים בפוך' - חידות לפרשת השבוע, מהרבנים הגאונים: רבי ישעיהו גלינסקי שליט"א, ורבי מנחם אלינגר שליט"א.

טו. 'סיפור ושאלה בציודו' - לעורר את בני המשפחה ללימוד הפרשה עם פירוש רש"י, מתוך העלון 'האיחוד בחידוד'. פתרון החידה מובא בגליון הבא.

טז. 'דיבורים טובים' - הלכות לשון הרע ורכילות, בעריכת ד. ל. ע"פ איורי הרב יונתן גרשטין שליט"א.

הקובץ כולו מעוטרי באיורי המאייר התורני הנודע הרב יונתן גרשטין שליט"א, תשואות חן לו.

© כל הזכויות שמורות לעורך, ולשאר המחברים לפי הענין. אסור להעתיק חלקים מקובץ זה ללא רשות מפורשת בכתב [ניתן להעתיק הקובץ בשלימותו].

הקובץ לעילוי נשמת

- מרן רבינו אהרן יהודה ליב שטינמן ב"ר נח צבי זצ"ל
- מרן רבינו שמואל יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל
- מרן רבינו ירחמיאל גרשון אדלשטיין ב"ר צבי יהודה זצ"ל
- מרן רבי אברהם סטפנסקי ב"ר מיכאל זצ"ל
- הרה"ג ר' שאול חיים דב מרגליות ב"ר ישראל שלמה פיבל זצ"ל
- סבי הרה"ג ר' דב יצחק הכהן לינטופ ב"ר שמואל פרץ זצ"ל
- סבתי מרת יוכבד ע"ה ב"ר אריה זצ"ל
- סבי הרה"ג ר' אהרן דוד הכהן מלאכי ב"ר חיים יצחק זצ"ל
- סבתי מרת רבקה ע"ה ב"ר אברהם יששכר זצ"ל
- סבי הרה"ג ר' יעקב אריה הלוי הורן ב"ר שלום זצ"ל
- סבתי מרת מרים ע"ה ב"ר משה זצ"ל
- סבי הרה"ג ר' עמנואל פילץ ב"ר יצחק מרדכי זצ"ל
- סבתי מרת מלכה פילץ ע"ה ב"ר אברהם זצ"ל
- מרת אינא רבקה ולדנברג ע"ה ב"ר משה זצ"ל
- הרבנית רחל גנס ע"ה בת הר"ר יוסף זצ"ל
- הרה"ג ר' משה מונק ב"ר אליקים ישראל זצ"ל
- מרת אלישבע מונק ע"ה ב"ר נפתלי הלוי זצ"ל.

אסור לדבר לשון הרע על אחים, אחיות, דודים, דודות, בני דודים וכן הלאה... למרות שלא מתכוונים לפגוע בהם כלל.

1

לאח שלי קנו נעליים חדשות!! איזו שמחה!!

אזה כ"ף!!

2

אה, קנו לך נעליים חדשות? נפלא! תתחדש!

לא קנו לי שום נעליים בכלל! לאח שלי קנו!

3

אבל אני כל כך שמח ומתרגש כי עכשיו תהיה לנו בבית קופסת נעליים מצויינת בשביל כל הגוגאים שלי!

4

לי אין כל כך הרבה גוגואים, כי אני בשותף עם גדי אח שלי. גדי לא יודע לקלוע טוב והוא תמיד מבזבז את כל הגוגואים שלנו... נראה לי שמותר לי לספר לך, כי הוא אח שלי ואני לא מתכוון להעליב אותו.

טעות! זה לשון הרע!

אודות הקובץ וזכויות יוצרים

קובץ זה יוצא לאור בס"ד מדי שבועיים, ומופץ בעיקר בדוא"ל, ובו ט"ז מדורים:

מדורים מגדולי ישראל, וענינים שונים:

- א. 'אורות אילת השחר' - עובדות והנהגות ותשובות, ממרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה ליב שטינמן זצוק"ל, מסדרת הספרים 'כאיל תערוג'.
- ב. 'חיים של תורה' - שו"ת ממרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל. חלק ניכר מהדברים מתוך סדרת הספרים 'מועדי הגר"ח', בעריכת הרה"ג רבי מתתיהו גבאי שליט"א. המדור באדיבות מכון ג"ם אני אודך, בראשות הרה"ג רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א.
- ג. 'הדרכות וחיזוקים' - ממרן ראש הישיבה הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצוק"ל, מסדרת הספרים 'דרכי החיזוק'.
- ד. 'מתיקות התורה' - חידודי הלכה ועובדות הלכתיות, ממרן עמוד ההוראה רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, מסדרת הספרים 'חשוקי חמד'.